

RADA i WÓJT GMINY SIENNICA

**STRATEGIA ROZWOJU GMINY SIENNICA
DO 2020 ROKU**

Siennica, wrzesień 2004 r.

SIENNICA, WRZESIEŃ 2004 r.

FUNDACJA PROMOCJI GMIN POLSKICH

„BAŁTYCKI INSTYTUT GMIN” - GDAŃSK

Autorzy:

Michał Górski
Janusz Barchański
Joanna Barchańska
Katarzyna Górka
Danuta Łobaczewska

Spis treści		
1.	Wstęp	
1.1.	Cel opracowania	1
1.2.	Przedmiot opracowania	2
1.3	Podstawa opracowania	3
1.4	Zakres opracowania i metodologia wykonania	4
2.	Charakterystyka Gminy Siennica	
2.1	Cechy charakterystyczne położenia geograficzno - przestrzennego	5
2.2	Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego	8
2.3	Charakterystyka elementów dziedzictwa kulturowego	9
2.4.	Samorząd terytorialny	13
3.	Demografia	
3.1.	Ogólna charakterystyka procesów demograficznych	14
3.2	Charakterystyczne cechy demografii gminy	16
4.	Infrastruktura techniczna	
4.1	Drogi publiczne	17
4.2	Transport publiczny	20
4.3	Łączność, elektroenergetyka, gazownictwo, ciepłownictwo	21
4.4	Zagospodarowanie przestrzenne terenu	24
4.5	Budownictwo mieszkaniowe	25
5.	Infrastruktura społeczna	
5.1	Oświata i wychowanie	26
5.2	Kultura	30
5.3	Ochrona zdrowia	32
5.4	Pomoc społeczna	34
5.5	Bezpieczeństwo publiczne	37
5.6	Organizacje pozarządowe	38
6.	Ochrona przyrody, krajobrazu i środowiska	
6.1	Ochrona przyrody i krajobrazu	39
6.2	Gospodarka wodno-ściekowa	42
6.3	Gospodarka odpadami stałymi	44
6.4	Ochrona powietrza	45
6.5	Ochrona przed hałasem	46
6.6	Zagrożenia nadzwyczajne	46
7.	Gospodarka i rynek pracy	
7.1	Podmioty gospodarcze	47
7.2	Charakterystyczne cechy funkcji gospodarczych	48
7.3	Bezrobocie i rynek pracy	52
8.	Rolnictwo	
8.1	Warunki agrop przyrodnicze	53
8.2	Warunki społeczne, techniczne, ekonomiczne	55
9.	Turystyka i rekreacja	
9.1	Baza turystyczna	56
9.2	Trasy i atrakcje turystyczne	56
10.	Dochody i wydatki budżetu	
10.1	Dochody osób fizycznych	57
10.2	Dochody i wydatki budżetu Gminy Siennica	58

11.	Główne problemy gminy i analiza SWOT	
11.1	Główne obszary i problemy rozwojowe	61
11.2	Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy	62
11.3	Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy	63
12.	Wizja rozwoju Gminy Siennica w 2020 roku	65
13.	Uwarunkowania i cele rozwoju	
13.1	Cele strategii Gminy Siennica do 2020 roku	67
13.2	Badanie zgodności celów strategicznych Gminy Siennica ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego i Narodowym Planem Rozwoju na lata 2004 – 2006.	74
14.	Misja Gminy Siennica	77
15.	Lista programów operacyjnych – harmonogram prac	81
16.	Mierniki, wskaźniki monitoringu strategii rozwoju	87
17.	Bibliografia	90
18.	Wyniki prac seminarium diagnostycznego	
18.1	Identyfikacja pojęcia gmina	92
18.2	Określenie głównych problemów rozwojowych gminy	93
18.3	Wizja Gminy Siennica w 2020 roku	94
19.	Załączniki	98

1. WSTĘP

1.1 CEL OPRACOWANIA

Celem niniejszego opracowania jest sformułowanie „Strategii Rozwoju Gminy Siennica do 2020 roku”.

Strategia rozwoju gminy to koncepcja systemowego działania, polegająca na: formułowaniu długookresowych celów rozwoju i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów oraz sposobów postępowania zapewniających optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystanie w celu elastycznego reagowania na wyzwania otoczenia i zapewnienia gminie korzystnych warunków egzystencji i rozwoju.

W celu dalszej poprawy warunków życia niezbędna jest kontynuacja szybkiego rozwoju Gminy Siennica. Dla sprostania tym wymogom i oczekiwaniom społeczności lokalnej niezbędnym stało się opracowanie strategii rozwoju.

Zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy wymaga planowania strategicznego, które łączy problematykę społeczną, ekologiczną, gospodarczą i przestrzenną. Strategia rozwoju powinna być podstawowym dokumentem decyzyjnym kierującym działalność organów samorządu terytorialnego w dłuższych okresach czasu.

Planowanie strategiczne należy rozumieć jako świadomy, systematyczny i ukierunkowany na przyszłość proces ciągłego przygotowania i podejmowania decyzji dotyczących przyszłego poziomu rozwoju danego obszaru oraz koordynację i integrację działań podejmowanych na rzecz realizacji uzgodnionych i przyjętych celów, zadań i strategii.

Niniejsza strategia będzie podstawą aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz opracowania programów operacyjnych, przedsięwzięć rozwojowych i planów inwestycyjnych, w tym corocznych budżetów gminy.

Wraz z przygotowaniem do wstąpienia Polski do Unii Europejskiej oraz utworzeniem samorządu regionalnego, planowanie strategiczne zyskało nowy wymiar. Jest bowiem warunkiem niezbędnym dla dostępu gmin, powiatów i regionów do funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

„Strategia Rozwoju Gminy Siennica do 2020 roku” jest dokumentem otwartym, który powinien być uzupełniany o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania problemów. Uchwalenie strategii nie zamyka dalszych prac, lecz otwiera kolejną fazę polegającą na opracowaniu programów operacyjnych oraz weryfikację i aktualizację celów i priorytetów rozwoju.

1.2 PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest:

- ogólna charakterystyka gminy,
- diagnoza istniejącego potencjału gminy,
- wizje rozwojowe gminy wynikające z przewidywanego kształtowania się sytuacji w otoczeniu,
- misja gminy,
- cele strategiczne rozwoju gminy, oraz propozycje programów operacyjnych i kluczowych przedsięwzięć do realizacji,
- badanie zgodności celów strategicznych gminy ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego,
- badanie zgodności celów strategicznych gminy z Narodowym Planem Rozwoju na lata 2004 - 2006
- lista wskaźników monitoringu realizacji strategii rozwoju gminy.

1.3 PODSTAWA OPRACOWANIA

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie wyników prac seminarium diagnostyczno – projektowego nt. „Strategia Rozwoju Gminy Siennica do 2020 roku”, prowadzonego przez Fundację PGP – *BAŁTYCKI INSTYTUT GMIN* z Gdańska, które odbyło się w sierpniu 2003 roku w Siennicy.

Uczestnikami seminarium byli przedstawiciele Urzędu i Rady Gminy oraz przedsiębiorstw, organizacji, instytucji i miejscowych środowisk gospodarczych, politycznych, społecznych, kulturalnych i opiniotwórczych.

W niniejszym opracowaniu uwzględniono również wszystkie udostępnione BIGmin przez gminę opracowania analityczne, programowe, planistyczne, projektowe, sprawozdawcze i promocyjne dotyczące gminy.

W opracowaniu korzystano także z dokumentów zewnętrznych dotyczących Województwa Mazowieckiego oraz całego kraju, w tym także związanych z procesem integracji Polski z Unią Europejską.

1.4 ZAKRES OPRACOWANIA I METODOLOGIA WYKONANIA

Niniejszą strategię opracowano na podstawie informacji zawartych w analitycznym zestawieniu charakterystyki gminy (podstawowe informacje o gminie) oraz wyników prac zespołów roboczych na seminarium diagnostyczno – projektowym.

W ramach seminarium zrealizowano pełną technologię planowania strategicznego z wykorzystaniem analizy SWOT, wg ustaleń metodycznych określonych przez specjalistów z *BAŁTYCKIEGO INSTYTUTU GMIN*. Wpierw sformułowano wizję gminy w 2020 roku, następnie przeprowadzono analizę SWOT i na bazie wyników tej analizy sformułowano cele strategiczne i cele średniookresowe oraz programy operacyjne dla poszczególnych celów.

Opracowanie zawiera również rekomendacje *BAŁTYCKIEGO INSTYTUTU GMIN*, które nasunęły się w trakcie prac podczas seminarium i przy redagowaniu jego wyników.

Strategię sformułowano przy zastosowaniu podejścia ekspercko – partycypacyjnego zalecanego przez środowiska naukowe. Projekt dokumentu końcowego opracowany przez *BAŁTYCKI INSTYTUT GMIN* poddany został szczegółowej weryfikacji przez władze gminy a następnie przedstawiony Radzie Gminy do zatwierdzenia.

Budowanie strategii to proces, w którym uczestniczą zarówno przedstawiciele samorządu jak i mieszkańcy, zainteresowani rozwojem swojej gminy. Strategia jest wspólnie budowana począwszy od nakreślenia wizji rozwoju, poprzez ocenę stanu wyjściowego, wybór celów i sposobów ich realizacji, aż po wdrażanie przyjętych koncepcji. Zapisanie tego procesu w postaci dokumentu umożliwia stałą ocenę postępów i korygowanie błędów przez wszystkich jego uczestników.

Proces budowania i wdrażania strategii nie ma charakteru liniowego. Jest to cykl zamknięty, w którym nakreślone cele realizują się poprzez działania i po upływie lat dojście do stanu docelowego umożliwia rozpoczęcie kolejnego cyklu planowania.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY SIENNICA

2.1. CECHY CHARAKTERYSTYCZNE POŁOŻENIA GEOGRAFICZNO - PRZESTRZENNEGO

Położenie geograficzne

Gmina Siennica położona jest we wschodniej części województwa mazowieckiego w powiecie mińskim. Graniczy z następującymi gminami: od wschodu Cegłów i Latowicz, od południa Parysów, od zachodu Pilawa, Kołbiel, od północy Mińsk Maz. Pod względem fizyczno-geologicznym gmina położona jest na granicy makroregionów: Niziny Środkowomazowieckiej na zachodzie (mezoregion Równina Garwolińska) i Niziny Południowopodlaskiej na wschodzie (mezoregion Wysoczyzna Kałuszyńska).

Rzeźba terenu

Współczesną rzeźbę terenu gminy Siennica ukształtowały procesy rzeźbotwórcze z okresu zlodowacenia środkowopolskiego, a następnie procesy peryglacyjne.

Rzeźba jest stosunkowo silnie zróżnicowana

W skład gminy wchodzi następujące sołectwa:

- Bestwiny
- Borówek
- Budy Łękawice
- Boża Wola
- Chełst
- Dąbrowa
- Dzielnik
- Drożdżówka
- Dłużew
- Gąolina
- Grzebowilk
- Kąty
- Kulki-Ptaki
- Kośminy
- Krzywica
- Lasomin
- Łękawica
- Majdan
- Nowodwór
- Nowodzielnik

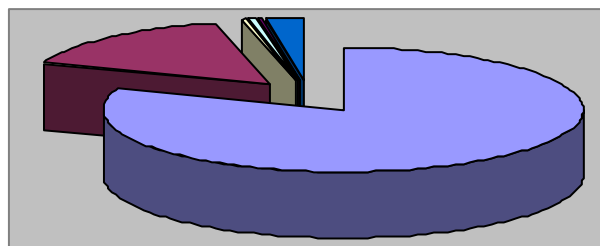
- Nowa Pogorzel
- Nowe Zalesie
- Nowy Zglechów
- Nowy Starogród
- Pogorzel
- Siennica I
- Siennica II
- Siodło
- Starogród
- Swoboda
- Strugi Krzywiczne
- Stara Wieś
- Świętochy
- Wojciechówka-Julianów
- Wólka Dłużewska
- Zalesie
- Zglechów
- Żaków
- Żakówek

Powierzchnia gminy wynosi 110,73 km², liczba mieszkańców na dzień 20.11.2001 wynosi 7.209 osób, w tym mieszkających czasowo 153 osoby.

Ukształtowanie powierzchni

Rodzaj użytku	ha	%
Łącznie	1.1073	100,00
- użytki rolne	8.910	80,47
- grunty pod lasami i zadrzewieniami	1.771	15,99
- grunty pod wodami	21	0,19
- tereny osiedlowe	9	0,08
- tereny komunikacyjne	274	2,47
- pozostałe	12	0,11
- nieużytki	76	0,69

*Podstawa: dane Urzędu Gminy Siennica

■ użytki rolne
 ■ lasy
 ■ wody
 ■ nieużytki
 ■ osiedla
 ■ pozostałe
 ■ komunikacyjne

Gmina Siennica obejmuje obszar o powierzchni 11.073 ha, w tym użytków rolnych 8.909 ha, tj. 80,46%. Lasy zajmują powierzchnię 1.771 ha, co stanowi 15,99% ogólnej powierzchni gminy.

Statystyka Gminy Siennica w 2002 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	SIENNICA**	POWIAT*	WOJEWÓDZTWO
1.Powierzchnia w km. kw.	110,73	1.187	35.715
2.Liczba sołectw	39	316	-
2.Liczba miejscowości	40	343	-
2.Ludność ogółem	7.190	153.033	5.068.000
3.Mężczyźni	3.566	74.900	2.440.876
4.Kobiety	3.624	78.133	2.631.459
5.Gęstość zaludnienia osoby/km kw.	64,93	129	143
6.Współczynnik feminizacji	102	104	108
7.Urodzenia na 1000 ludności	62	10,3	9,5
8.Zgony na 1000 ludności	84	10,5	10,3
9.Przyrost naturalny na 1000 osób	0,86	-0,2	-0,8
10.Ludność w wieku przedprodukcyjnym	25,4% 1.827	24,0%	22,7%
11.Ludność w wieku produkcyjnym	58,1% 4.174	60,6%	60,8%
12.Ludność w wieku poprodukcyjnym	16,5% 1.189	15,4%	16,5%

13.Saldo migracji na 1000 ludności	-27	+6,1	+1,7
14.Stopa bezrobocia w %	14,4%	12,6	18,1
15.Struktura edukacji			
Uczniowie szkół	706	13.049	387.383
podstawowych	139	7.286	216.565
Gimnazjów	-	2.757	63.963
Liceów ogólnokształcących	-	3.305	37.933
Średnie techniczne i zawodowe			
16.Użytki rolne w % a powierzchnia ogółem - ha	80,46% 8.910	67,6%	23,9%
17.Lasy i grunty leśne w % a powierzchnia ogółem - ha	15,99% 1.771	22,2%	21,9%
18.Zarejestrowane podmioty gospodarcze na 10.000 ludności	257 357,44	868,5	1026,4
21.Obiekty noclegowe turystyki	3	12	351
22.Miejsca noclegowe	63	566	34.516

**Podstawa: Dane Urzędu Gminy Siennica

*Podstawa: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002

2.2 CHARAKTERYSTYKA ELEMENTÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Gmina Siennica ma charakter rolniczy. Rzeźba terenu jest stosunkowo silnie urozmaicona, co wyraża się między innymi znacznymi różnicami wysokości n.p.m.: od ok. 120 m w dolinie Świdra w rejonie wsi Dłużew do ok. 180 m na szczytach wydm w rejonie wsi Budy Łękawickie. Z rzeźbą terenu wiążą się ściśle warunki geologiczne, decydujące zarówno o aspektach przyrodniczych, jak i o przydatności budowlanej terenu. Na terenie gminy występują gleby średnio urodzajne o stosunkowo małym stopniu zalesienia. Gleby klasy III stanowią zaledwie 26% powierzchni użytków rolnych. Gleby klasy IV nie stanowią jednolitego kompleksu lecz występują przemienne z glebami słabszej jakości. Na gruntach ornych dominują gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego i dobrego oraz enklawy kompleksu pszennego.

Użytki zielone stanowią ok. 26% powierzchni użytków rolnych. Na terenie gminy znajduje się znaczna ilość żwirowni i piaskowni.

Wschodnio-południowa i zachodnia część gminy to obszary sprzyjające rozwojowi funkcji rekreacyjnej. Przepływa tam rzeka Świder, która płynąc przez teren polodowcowy ze wzgórzami morenowymi tworzy malowniczy krajobraz. Inna rzeczka, wpadająca do Świdra, jest Piaseczna, która przepływając przez miejscowości Dzielnik, Drożdżówka, Ptaki w wielu miejscach przypomina rzeki podgórskie tworząc liczne zakola i przełomy. Faliste tereny, duża ilość lasów oraz zbiorniki wodne nadają tym terenom specyficzny mikroklimat, a bliskość Warszawy i dobry dojazd pozwalają na rozwój tej funkcji.

2.3. CHARAKTERYSTYKA ELEMENTÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Istniejące wartości kulturowe

Gmina Siennica jest gminą o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz zasobach historyczno-kulturowych. Występują tu rezerваты przyrody oraz liczne pomniki przyrody. Południowa część gminy leży w Nadwiślańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu obejmującym zachodnią część doliny Świdra, w którego obrębie znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Świder” i „Wólczańska Góra”. Północna część gminy należy do Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, na którego terenie projektowany jest rezerwat „Krzywickie Strugi”.

Do najciekawszych obiektów przyrodniczych zaliczyć należy zabytkowe i krajobrazowe parki podworskie w Bożej Woli, Dłużewie, Kątach, Pogorzeli, Grzebowilku i Żakowie. Znajdują się tam bogate drzewostany, niektóre z nich zostały uznane za pomniki przyrody.

Na terenie gminy poza parkami podworskimi występują jeszcze pojedyncze drzewa uznane za pomniki przyrody. Są to: 2 dęby szypułkowe we wsi Nowodzielnik; sosna zwyczajna we wsi Dzielnik; dąb szypułkowy we wsi Drożdżówka; lipa drobnolistna, buk pospolity i jesion wyniosły na terenie Zespołu Szkół im. Hipolity i Kazimierza Gnoińskich w Siennicy; 2 jesiony wyniosłe, kasztanowiec zwyczajny i lipa drobnolistna we wsi Nowodwór; lipa drobnolistna we wsi Siodło; klon pospolity we wsi Kulki.

Prawdziwą ozdobą krajobrazu gminy jest Zespół Sakralny w Siennicy oraz stosunkowo dużo dobrze zachowanych siedzib ziemiańskich.

Zabytki gminy

- **Siennica** – zespół sakralny: kościół i klasztor poreformatorski z wyposażeniem wewnątrz z XVIII wieku wraz z najbliższym otoczeniem.
- Budynek główny, budynek internatu nr 2, studnia w Zespole Szkół im. H. i K. Gnoińskich.
- **Żaków** – Dwór z XIX wieku wraz z aleją dojazdową.
- **Pogorzel** – Dwór wraz z parkiem – klasycyzm XVIII w.
- **Grzebowilk** – dawny dwór wraz z parkiem XIX w.

- **Ptaki** – młyn wodny drewniany.
- **Dłużew** – Zespół dworsko-parkowy (dwór z 1901 r., park z I połowy XIX wieku).
- **Boża Wola** – zespół dworski, w skład którego wchodzi: dwór murowany z ok. połowy XIX wieku, park dworski z XIX wieku.
- **Kąty Zdroje** – zespół dworski z II połowy XIX wieku, dwór murowany, park z układem wodnym.
- **Starogród** – park podworski założony w II połowie XIX wieku.

Katalog obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów zainteresowania konserwatorskiego:

Bestwiny

Kapliczka, murowana, 1915r.

Dom nr 20, drewniany, lata 30 XX w.

Dom nr 31, drewniany, lata 30 XX w.

Boża Wola

Zespół dworski:

a. dwór, murowany, 2 połowa XX w., nr rej. 401/91

b. park o charakterze krajobrazowym, 2 połowa XIX w., nr rej. 401/91

Dąbrowa

Dom nr 7, drewniany, początek XX w.

Dłużew

Zespół dworski:

a. dwór, murowany, 1901-1902, projekt Jan Heurich, nr rej. 384/86

b. park o charakterze krajobrazowym, koniec XIX w., nr rej. 384/86

Dom nr 20, drewniany, początek XX w.

Dom nr 26, drewniany, XIX/XX w.

Drożdżówka

Dwór, drewniany, początek XX w.

Dzielnik

Kapliczka, murowana, lata 20 XX w.

Dom młynarza, drewniany, 1890r.

Dom nr 6, drewniany, początek XX w.

Dom nr 10, drewniany, początek XX w.

Gąolina

Kapliczka, murowana, lata 20 XX w.

Dom nr 7, drewniany, początek XX w.

Grzebowilk

Zespół dworski:

a. dwór, drewniany, koniec XVIII lub początek XX w., przebudowany XX w., nr rej. 171/695

b. park o charakterze krajobrazowym, ok. połowy XIX w., nr rej. 171/695

Cegielnia, murowana, lata 20 XX w.

Kąty – Zdroje

Kaplica, murowana, 1938r.

Zespół dworski:

- a. dwór, murowany, 2 połowa XIX w., przebudowany lata 50 XX w., nr rej. 419/93
- b. obora, murowana, koniec XIX w.
- c. park o charakterze krajobrazowym, ok. połowy XIX w., nr rej. 419/93

Dom nr 2, drewniany, lata 20 XX w.

Dom nr 7, murowany, lata 20 XX w.

Kośminy

Szkoła powszechna, ob. Nr 24, drewniany, lata 30 XX w.

Dom nr 17, drewniany, początek XX w.

Dom nr 19, drewniany, lata 30 XX w.

Dom nr 22, drewniany, 1936r.

Krzywica

Kaplica, murowana, lata 30 XX w.

Łękawica

Kapliczka, murowana, lata 30 XX w.

Dworek, drewniany, otynkowany, początek XX w.

Pogorzel

Kapliczka z rzeźbą Trójcy Św., drewniana, początek XIX w., nr rej. 19/70

Zespół dworski:

- a. dwór, murowany, ok. połowy XVIII w., architekt Szymon Gaygier, przebudowany początek XIX i XIX/XX (ok. 1900 dobudowa oranżerii i balkonu), w trakcie remontu od 1979r., nr rej. 153/650
- b. brama murowana, około połowy XVIII w.
- c. park dworski, XVIII w.

Siennica

Zespół Klasztorny Reformatorów:

- a. kościół p.w. Ofiarowania NMP, ob. parafialny, murowany, 1749-1754, architekt Szymon Gaygier, ukończony ok. 1760r., architekt Antoni Solari, restaurowany w 1859 i 1912, odbudowany po spaleniu w 1958-1959, nr rej. 25/133
- b. klasztor, ob. zespół szkół zawodowych, murowany, 1749-1754, architekt Szymon Gaygier, ukończony ok. 1760r., architekt Antoni Solari, wielokrotnie przebudowywany, restaurowany w 1859 i 1912, odbudowany po spaleniu w 1958-1959, nr rej. 25/133
- c. ogrodzenie, murowane, około połowy XVIII w., nr rej. 25/133
- d. plebania, murowana, lata 20 XX w.

Zespół Seminarium Nauczycielskiego:

- a. szkoła, murowana, 1923-1926
- b. dom dyrektora, ob. internat, murowany, 1925r.
- c. Budynek gospodarczy, murowany, 1925r.
- d. Budynek studni, murowany, 1925r.
- e. Oczyszczalnia ścieków, murowana, 1925r.

Ulica Mińska

Dom nr 17, drewniany, początek XX w.

Dom nr 19, drewniany, XIX/XX w.

Dom nr 28, drewniany, lata 20 XX w.

Dom nr 33, drewniany, lata 20 XX w.

Siodło

Dom nr 2, drewniany, lata 30 XX w.

Dom nr 5, drewniany, lata 30 XX w.

Stara Wieś

Obora z zespołu folwarcznego, murowano – kamienna, XIX/XX w.

Pozostałości parku dworskiego, koniec XIX w.

Starogród

Kapliczka, murowana, 1903r.

Zespół dworski:

a. dwór, drewniany, początek XX w.

b. park o charakterze krajobrazowym, koniec XIX w.

Dom nr 34, drewniany, lata 20 XX w.

Dom nr 35, drewniany, koniec XIX w.

Wola Żakowska

Kapliczka, drewniana, początek XX w.

Zagroda nr 17:

a. dom, drewniany, koniec XIX w.

b. stodoła, drewniana, koniec XIX w.

Zalesie

Dom nr 1, drewniany, lata 20 XX w.

Zglechów

Kaplica, murowana, lata 20 XX w.

Dwór, drewniany, koniec XIX w.

Dom nr 2, drewniany, początek XX w.

Dom nr 8, drewniany, lata 20 XX w.

Dom nr 8a, drewniany, lata 20 XX w.

Dom nr 13, drewniany, początek XX w.

Dom nr 14, drewniany, lata 20 XX w.

Dom nr 21, drewniany, początek XX w.

Żaków

Zespół dworski:

a. dwór, murowany, 4 ćwierćwiecze XIX w., nr rej. 36/191

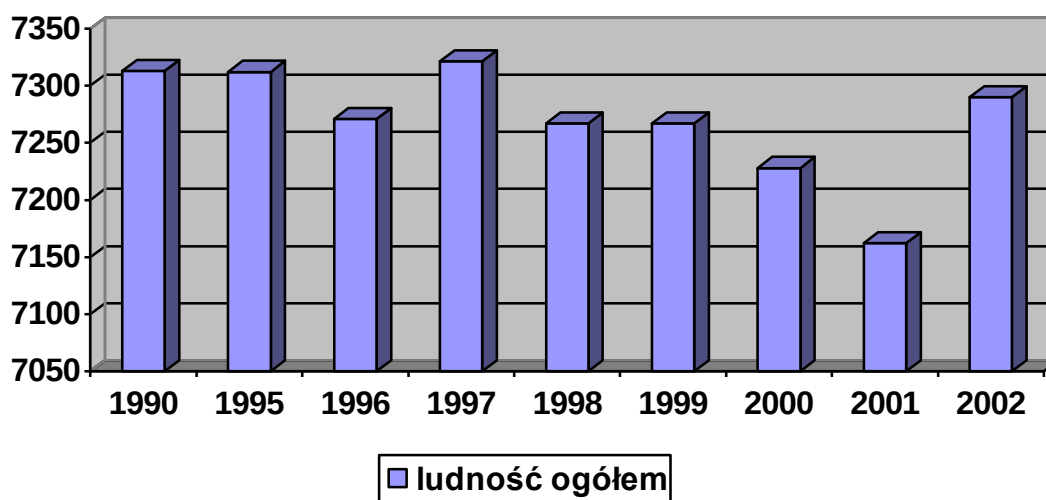
b. budynek gospodarczy, murowany, początek XX w.

c. park o charakterze krajobrazowym, początek XIX w., nr rej. 36/191.

3. DEMOGRAFIA

3.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROCESÓW DEMOGRAFICZNYCH

Ludność Gminy Siennica w latach 1990 - 2002

Rok	Stan ludności	Przyrost naturalny		Saldo migracji
		Osoby	Na 1000 osób	Na 1000 osób
1990	7.313			
1995	7.312			
1996	7.271			
1997	7.321			
1998	7.267			
1999	7.267	-15	-2,1	0,3/2 os.
2000	7.228	4	0,6	-4,4/31 os.
2001	7.162	-25	-3,5	-0,4/3 os.
2002	7.290	7	0,9	-3,8/27 os.

2003	7.190			
------	-------	--	--	--

*Podstawa: Urząd Gminy w Siennicy

W latach 1990 – 2000 liczba ludności w gminie utrzymywała się na podobnym poziomie. W roku 2001 nastąpił spadek liczby ludności 66 osób natomiast w 2002 roku wzrost o 128 osób głównie wskutek migracji do gminy.

Struktura wiekowa ludności Gminy Siennica – 2002 r.

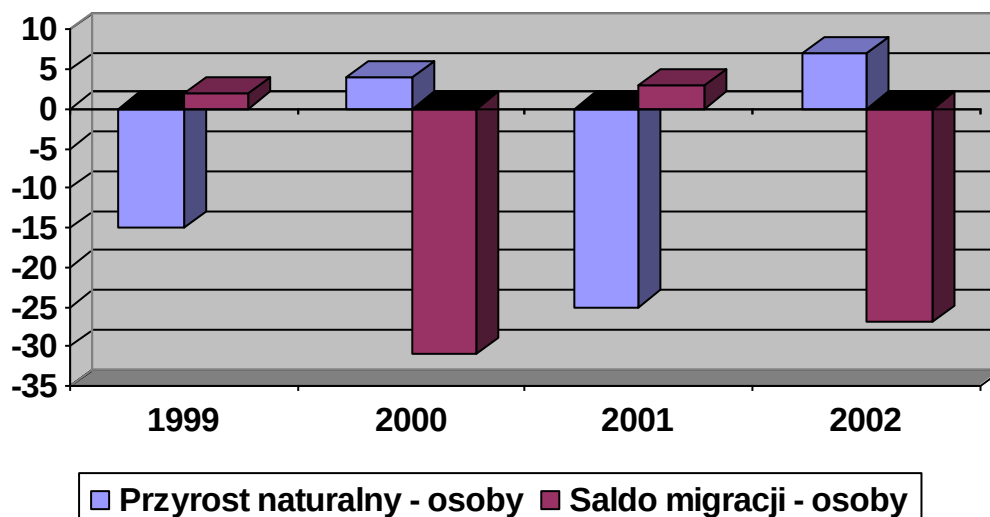
Wyszczególnienie	Grupy wiekowe							
	0 - 2	3 - 6	7 - 12	13 –15	16 –17	produkcyjny	poprodukcyjny	ogółem
Mężczyźni	120	166	198	198	119	2.231	404	3.566
Kobiety	104	179	169	169	136	1.943	785	3.624
Ogółem	224	345	636	367	255	4.174	1.189	7.190

*Podstawa: Dane Urzędu Gminy Siennica 2003

Gmina Siennica jest słabo zaludniona. Na 1 km² przypada 64,9 osób w stosunku do 129 osób na km² w Powiecie Mińskim.

Ludność gminy charakteryzuje się wyższym niż w powiecie i województwie odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym, niższym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym oraz nieco wyższą liczbą osób w wieku poprodukcyjnym.

Kształtowanie się przyrostu naturalnego i migracji w latach 1999 – 2002

*Podstawa: Urząd Gminy w Siennicy

*Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego

Z przytoczonego wykresu wynika ujemna zmniejszająca się, migracja do gminy, oraz wahania przyrostu naturalnego w gminie.

3.2 CHARAKTERYSTYCZNE CECHY DEMOGRAFII GMINY

Najważniejszymi przesłankami dalszego rozwoju demograficznego Gminy Siennica są:

- tempo i struktura przyrostu naturalnego
- skala migracji

Do najważniejszych cech demograficznych mających wpływ na rozwój społeczno -gospodarczy na obszarze gminy należy:

- wyższy przyrost naturalny niż w powiecie i województwie odpowiednio o 1% i 1,8%,
- ujemny wskaźnik migracji wynoszący obecnie – 27 osób,
- dodatni roczny przyrost ludności wynoszący ok. 0,9% rocznie,
- struktura wieku ekonomicznego ludności z utrzymaniem się ponadprzeciętnego udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym, niższa w wieku produkcyjnym i występowanie pozytywnego (niskiego) procentowego udziału ludności w wieku poprodukcyjnym,
- utrzymanie się względnej równowagi płci z przewagą kobiet,

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1 DROGI PUBLICZNE

Gmina Siennica posiada dobry układ komunikacyjny. Obsługiwana jest przez komunikację autobusową i kolejową. Przez jej teren przebiega droga wojewódzka realizująca połączenia gminy z Warszawą, Mińskiem Mazowieckim, Latowiczem, Wodyniami i Stoczkiem Łukowskim, drogi powiatowe realizujące połączenie z Cegłowem, Parysowem, Kołbielą oraz połączenia wewnątrzgminne.

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 802 Mińsk Mazowiecki – Seroczyn. Droga IV klasy technicznej o funkcji regionalnej, realizująca powiązania gminy z Warszawą oraz powiązania z gminami Mińsk Mazowiecki, Latowicz, Wodynie, Stoczek. Posiada nawierzchnię bitumiczną (beton asfaltowy) o szerokości 6,0 m, a w Siennicy 6,7 m. Długość drogi 802 na terenie gminy wynosi 12,3 km, szerokość pasa drogowego 15,0 m.

Układ dróg powiatowych realizujących połączenia wewnątrz- oraz międzygminne:

- nr 36254 Dębe Małe – Starogród
- nr 36260 Stara Wieś – Kuflew
- nr 36262 Siennica – Ceglów
- nr 36264 Nowa Pogorzel – Dobrzyniec
- nr 36265 Rudzienko – Grzebowilk
- nr 36268 Stara Wieś – Siennica – Wólka Dłużewska – Parysów
- nr 36267 Siennica – Kołbiel
- nr 36522 Żelazna – Kalonka – Starogród
- nr 36271 Stara Wieś – Gadka – Majdan – Dłużew – Wólka Dłużewska

Wszystkie wymienione wyżej drogi są sklasyfikowane jako drogi V klasy technicznej. Drogi te prowadzą bezpośrednią obsługę przyległego zagospodarowania. Ponad to na terenie większych miejscowości pełnią funkcje uliczne.

Wyszczególnienie	Ogółem w km
Drogi krajowe:	12,3
Drogi wojewódzkie:	11,1
Drogi powiatowe:	36,2
Drogi gminne:	79,5

*Podstawa: dane Urzędu Gminy

Drogi gminne często nie mają właściwego odniesienia w terenie. Istnieją przypadki uwzględnienia w wykazie dróg o mało istotnym znaczeniu dla funkcjonowania powiązań gminnych, nie mających perspektywy na rozwój. Wg wykazu drogi gminne mają przypisaną V i VI klasę techniczną, której wymogi spełniają tylko nieliczne, z tego względu, że nie posiadają odpowiadającej klasie technicznej szerokości jezdni i korony a większość dróg ma naturalną gruntową nawierzchnię.

Wykaz dróg gminnych

Lp	Numer drogi	Nazwa drogi	Długość w km	Rodzaj nawierzchni	Szer. korony	Szer. jezdni
1	3640001	Wola Starogrodzka 9 – gr. gminy Parysów	1,575	Gruntowa	5,0-6,0	
2	3640002	/Kiczki I/ - gr. gm. Ceglów-Dzielnik	1,887	Gruntowa	5,0-8,0	
3	3640003	/Kiczki I/ - gr. gm. Ceglów-Żaków	2,801	Gruntowa	5,0-6,0	

4	3640004	/Zamienie-Grabina/ - gr. gm. Mińsk Maz. - Nowa Pogorzel	1,387	Gruntowa	5,0	
5	3640005	Cielechowizna - Iłowice – Grzebowilk	0,527	Asfaltowa	8,0	5,0
6	3640006	dr. 802 - Drożdżówka – Kulki	3,030	Gruntowa	4,0-6,0	
7	3640007	/Wola Sufczyńska/ - gr. gm. – Kołbiel – Dłużew	1,504	Gruntowa	6,0-7,0	
8	3640008	/Barcząca/ - gr. gm. Mińsk Maz. - Krzywica	1,460	Gruntowa	6,0-8,0	
9	3640009	/Kiczki I/ - gr. gm. Cegłów – Siodło	1,015	Gruntowa	8,0	
10	3640010	/Mikanów/ - gr. gm. Mińsk Maz. – Strugi Krzywickie	1,739	Gruntowa	4,0-6,0	
11	3640011	Mienia – gr. gm. Cegłów – Patok Łękawicki	1,363	Gruntowa	7,0	
12	3640012	Kośminy – Chełst	3,850	Gruntowa ulepszona	4,0-8,0	
13	3640013	Zalesie – Dąbrowa – Grabina	4,407	Częśc. ulepszona	5,0-8,0	
14	3640014	Pogorzel – Dąbrowa	1,805	Gruntowa	4,0-7,0	
15	3640015	/Budy Wielgoleskie/ - gr. gm. Latowicz – Ptaki – Wola Dłużewska	2,765	Gruntowa	3,0-7,0	
16	3640016	Kośminy – Lasomin	3,138	Gruntowa ulepszona	8,0	
17	3640017	Gągolina – Lasomin	2,438	Gruntowa	5,0-7,0	
18	3640018	Żaków – Kąty – Bestwiny	3,422	Gruntowa ulepszona	5,0-7,0	
19	3640019	Żaków – Nowy Zglechów	3,538	Gruntowa	5,0-8,0	
20	3640020	Siodło – Nowodzielnik – Dzielnik	4,428	Gruntowa	5,0-7,0-10,0	
21	3640021	Zglechów – Swoboda – Boża Wola	2,934	Gruntowa	4,0-5,0-7,0	
22	3640022	Żaków – dr. 3640015 /Ptaki/	2,425	Gruntowa ulepszona	4,0-7,0	
23	3640023	Wólka Dłużewska – Kulki	2,070	Gruntowa	5,0-6,0	
24	3640024	Pogorzel – Łękawica	2,790	Gruntowa	5,5	
25	3640025	Stara Wieś – Dłużew – Starogród	4,00 4,42 1,78	Gruntowa Bitumiczna Brukowc.	3,8-5,5	
26	3640026	Wólka Dłużewska - Dłużew	2,345	Bitumiczna	5,5	

Corocznie poprawiany jest stan techniczny dróg, przybywają drogi asfaltowe (w 2001r. – 2.750 mb w Swobodzie i Nowym Starogrodzie). Na terenie gminy drogi gminne mają długość 79,5 km, w tym drogi bitumiczne 15 km, drogi utwardzone – nieulepszone (brukowe) – 6 km i 58,5 km – drogi żwirowe.

W miejscowości gminnej w porozumieniu z Zarządem Dróg Wojewódzkich w Warszawie w 2002r. ułożono 1.180 mb chodnika z kostki brukowej, co poprawiło bezpieczeństwo przechodniów i estetykę miejscowości.

4.2 TRANSPORT PUBLICZNY

Gmina Siennica jest obsługiwana przez komunikację autobusową i kolejową. W komunikacji autobusowej na terenie gminy prowadzona jest relacja regionalna o znaczeniu wewnątrzwojewódzkim, realizująca powiązania z Mińskiem Mazowieckim, Stoczkiem, Latowiczem, Cegłowem, Kołbielą, a również powiązania wewnątrzgminne. W gminie jest 16 przystanków autobusowych na trasach tranzytowych i 20 przystanków komunikacji autobusowej lokalnej. Dobre połączenia komunikacyjne umożliwiają dojazd do pracy i szkół w Siennicy, Mińsku Mazowieckim i Warszawie.

Komunikacja kolejowa prowadzi ruch towarowy tranzytowy po przebiegającej jednotorowej zelektryfikowanej na odcinku Pilawa-Mińsk Maz. linii obwodowej Pilawa-Tłuszcz.

Na terenie gminy zlokalizowany jest jeden przystanek osobowy. W przyszłości planowana jest dobudowa drugiego toru.

Mankamentem transportu autobusowego jest zbyt niska ilość połączeń w godzinach szczytu. Ze względu na niedostatki techniczne sieci drogowej układ tras autobusowych jest niewystarczający szczególnie w aspekcie powiązań wewnątrzgminnych oraz prawidłowej obsługi jej obszaru. Brak jest bezpośredniego połączenia siedziby gminy ze wsią Grzebowilk. Ponadto ilość kursów komunikacji PKS nie zaspokaja potrzeb.

4.3 ŁĄCZNOŚĆ, ELEKTROENERGETYKA, GAZOWNICTWO, CIEPŁOWNICTWO

ŁĄCZNOŚĆ

Gmina dysponuje dużą ilością telefonów (ok. 70% gospodarstw domowych posiada telefony), a ponadto poprawił się zasięg telefonii komórkowej poprzez wybudowanie dwóch wież telekomunikacyjnych. W 2002r. w Budach Łękawickich Polska Telefonii Komórkowa CENTERTEL uruchomiła wieżę dla sieci komórkowej telefonii cyfrowej GSM 900, a w 2003r. w Siennicy POLKOMTEL S.A. wybudował stację bazową telefonii komórkowej Plus GSM.

Gmina Siennica znajduje się w zasięgu następujących stacji bazowych telefonii komórkowej:

- PTK Centertel
- ERA GSM
- PLUS GSM

ELEKTROENERGETYKA

Gmina Siennica nie posiada funkcjonalnego powiązania z systemem urządzeń wysokiego napięcia, gdyż na jej terenie nie ma stacji przekształcającej energię elektryczną WN 110kV do poziomu średniego napięcia 15kV, jest natomiast powiązana terytorialnie z linią 110kV o relacji Kozienice – Sobolew – Garwolin – Pilawa - Mińsk Mazowiecki, która tranzytowo przebiega przez gminy z południa na północ – od wsi Starogród do wsi Pogorzel.

Omawiana linia ma duże znaczenie w systemie zasilania gmin Powiatu Mińskiego, zamyka bowiem pierścień liniowy 110kV umożliwiający realizację połączeń awaryjnych dla stacji 110/15kV w Mińsku Mazowieckim, Garwolinie, Pilawie.

System zewnętrznych powiązań elektroenergetycznych SN 15kV gminy Siennica z gminami sąsiednimi tworzą trzy linie magistralne:

1. linia Mińsk Mazowiecki – Siennica

ma podstawowe znaczenie w systemie zasilania gminy, bowiem w układzie podstawowym zasila aż 84% wszystkich stacji 15/0,4kV. Linia jest w dobrym stanie technicznym, wykonano ją z przewodów 3 x AFL 70 mm² na słupach żelbetowych, a we wsiach Majdan, Ptaki i Żaków na słupach drewnianych. W punkcie podziału zasilania we wsi Starogród łączy się z linią magistralną „Pilawa-Puznówka”, dającą możliwość zasilania ze stacji 110/15kV w Pilawie, znajdującej się w eksploatacji Rejonu Energetycznego w Garwolinie.

Na terenie macierzystego Rejonu Energetycznego w Mińsku Mazowieckim omawiana linia ma połączenia z liniami „Mińsk Mazowiecki - Oczyszczalnia”, „Mińsk Mazowiecki – Kołbiel”, „Mrozy – Kozłów”, „Mrozy – Ceglów”, jest więc linią bardzo dobrze rezerwowaną.

2. linia „Mrozy – Kozłów”

w układzie podstawowym zasila 12% stacji 15/0,4kV we wsiach: Boża Wola, Drożdżówka (1 stacja), Nowy Zglechów, Siodło, Swoboda i Zglechów. Trzon linii wykonano przewodami 3 x AFL 70 mm² na słupach żelbetowych, jest to więc linia odpowiadająca wymogom stawianym obecnie napowietrznym magistralom SN 15kV. W punkcie podziału linia łączy się z magistralą „Garwolin – Parysów” dającą możliwość awaryjnego zasilania ze stacji 110/15kV w Garwolinie. A terenie RE Mińsk Mazowiecki posiada połączenie z liniami „Mińsk Mazowiecki – Siennica” i „Mrozy – Latowicz”.

3. linia „Mińsk mazowiecki – Kołbiel”

normalnie zasila tylko 3 stacje 15/0,4kV we wsi Grzebowilk, jej znaczenie w podstawowym zasilaniu gminy jest niewielkie, ma natomiast większe znaczenie jako linia rezerwowa dla magistrali „Mińsk Mazowiecki – Siennica”. Trzon linii jest w dobrym stanie technicznym, a rezerwę zasilania stanowi magistrala „Pilawa – Augustówka”.

Przeciętnym odbiorcą energii elektrycznej n.n. 380/220V w gminie Siennica jest małe i średnie gospodarstwo rolne, pobierające energię o mocy szczytowej 5-7,5kW do celów socjalnych oraz zasilania urządzeń służących produkcji rolnej i hodowlanej. Z energii o mocy szczytowej przekraczającej 7,5kW korzysta jedynie znikoma ilość gospodarstw, w tym nieliczne gospodarstwa specjalistyczne.

Wsie gminy (poza wsią gminną) mają słabo rozwiniętą sieć produkcji i usług pozarolniczych, nie występuje więc szerzej zjawisko poboru energii w tym sektorze gospodarki.

W skład systemów lokalnych, których zadaniem jest zasilanie odbiorców poszczególnych wsi energią elektryczną niskiego napięcia 380/220V wchodzi:

- odgałęźne linie średniego napięcia 15kV,
- stacje transformatorowe 15/0,4kV,
- linie niskiego napięcia 380/220V.

W gminie Siennica urządzenia lokalne to niemal wyłącznie promieniowo zasilane urządzenia napowietrzne, a ich stan techniczny decyduje o parametrach

dostarczanej energii, co ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców i poziom produkcji rolnej i pozarolniczej.

Dobry stan techniczny lokalnych systemów urządzeń elektroenergetycznych jest jednym z ważniejszych uwarunkowań pozytywnie wpływających na społeczno – gospodarczy rozwój wsi. Na tle średnich wskaźników dla powiatu mińskiego ich stan techniczny przedstawia się następująco:

- - stan dobry - ok. 61,5%
- - stan średni - ok. 12,8%
- - stan zły - ok. 25,7%.

Od początku lat 90 -tych proces reelektryfikacji wsi praktycznie zamarł wskutek przeniesienia finansowania prac modernizacyjnych z funduszu centralnego na fundusze samorządowe, które nie są w stanie sprostać potrzebom.

GAZOWNICTWO

Obecnie gmina nie jest zgazyfikowana i nie posiada żadnej stacji redukcyjno – pomiarowej. Wyjątek stanowi wieś Grzebowilk, która została zasilona w gaz ze stacji redukcyjno – pomiarowej zlokalizowanej na terenie gminy Kołbiel. We wsi podłączono do sieci gazowej 58 gospodarstw.

CIEPŁOWNICTWO

Na terenie gminy brak jest infrastruktury ciepłowniczej, plan zagospodarowania przestrzennego województwa, jak również opracowania branżowe w zakresie pokrycia potrzeb grzewczych na terenie gminy nie przewiduje budowy systemu ciepłowniczego opartego o ciepłownię i sieci ciepłne.

Potrzeby grzewcze pokrywane będą z indywidualnych źródeł ciepła, mają charakter dowolny i stosowane są rozwiązania indywidualne.

4.4 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE TERENU

Zachodzące zmiany gospodarcze przyspieszyły przekształcenia wiejskich gmin graniczących z Warszawą w jej obszar metropolitalny.

Proces ten znalazł swoje odzwierciedlenie w ostatnich latach, w których znaczne obszary rolniczych przestrzeni produkcyjnych tych gmin zostały przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową i działalność gospodarczą.

Zewnętrzne powiązania obszaru gminy mają charakter:

1) funkcjonalny

Oddalenie gminy od Warszawy wynosi średnio 60km. Występują tu silneciążenia zewnętrzne do Mińska Mazowieckiego – miasta powiatowego, ośrodka obsługi rejonu.

Powiązania z Mińskiem i Warszawą dotyczą wyjazdów do pracy. Przyjazdy spoza rejonu mińskiego na teren gminy Siennica związane są z wypoczynkiem i turystyką w oparciu o wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe.

Miejscowość gminna pełni zewnętrzną funkcję usługową w zakresie oświaty poprzez działalność szkół.

2) przyrodniczy

Północna część terenu gminy (14,4% powierzchni ogólnej) granicząca z gminą Cegłów i gminą Mińsk Mazowiecki należy do Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Południowo – zachodnia część (5,5% powierzchni) objęta jest prawną ochroną w związku z ustanowieniem Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Rezerwat przyrody Świder obejmuje strefy korytowe doliny Świdra i Mieni o łącznej powierzchni 23.000 ha lecz w gminie Siennica znajduje się niewielki skrajny odcinek.

3) komunikacyjny

Gmina Siennica korzysta głównie z układu komunikacyjnego drogowego. Przebiegająca przez teren gminy droga krajowa umożliwia dojazdy do Mińska Mazowieckiego, a następnie drogą kolejową do Warszawy.

Z obszarami sąsiednich gmin posiada połączenie drogą krajową (z gminą Latowicz) i drogami powiatowymi (z pozostałymi gminami).

4.5 BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

Według stanu na 31.12.2001r. w gminie było 2.026 mieszkań o 6.886 izbach i powierzchni użytkowej 137.259 m², w których zamieszkiwało 7.014 osób. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosiła 67,7 m², przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie to 3,46. Gęstość zaludnienia wynosiła 65 osób na 1 km².

Standard mieszkań, a w ślad za nim i potrzeby mieszkaniowe, w dużym stopniu zależą od okresu budowy i materiału ścian zewnętrznych budynków. Pod tym względem sytuacja w gminie nie jest zbyt korzystna, ale w ostatnich latach poprawia się. Można założyć, że:

- około 350 budynków wybudowanych przed 1945 rokiem kwalifikuje się do wymiany na nowe,
- około 500 budynków wymaga różnego rodzaju prac modernizacyjno – remontowych (wyposażenia w podstawowe instalacje, rozbudowy, nadbudowy, zagospodarowania poddasza itp.),
- koncentracji ludności, a w ślad za tym i procesów budowlanych należy oczekiwać głównie we wsi gminnej, a ponadto we wsiach położonych najbliżej Mińska Mazowieckiego.

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

5.1 OŚWIATA I WYCHOWANIE

Na terenie Gminy Siennica istnieją 2 zespoły szkół, w Siennicy (liceum ogólne i gimnazjum) i w Żakowie (gimnazjum i szkoła podstawowa), 7 szkół podstawowych, w tym jedna niepubliczna, oraz przedszkole.

Placówki Oświatowe

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Józefa Chełmońskiego w Kośminach
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Edwarda Szymańskiego w Grzebowilku
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowej Pogorzeli
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowym Zglechowie
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Siennicy
- Gminne Przedszkole w Siennicy
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Starogrodzie
- Zespół Szkół w Żakowie im. Zawiszy Czarnego
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Dłużewie

W trosce o dzieci upośledzone i niepełnosprawne w Szkole Podstawowej w Starogrodzie zorganizowany jest oddział integracyjny z zatrudnieniem kadry specjalistycznej w osobach: rehabilitanta, pedagoga specjalnego, logopedy i psychologa.

W Szkole Podstawowej w Siennicy i Zespole Szkół w Żakowie zorganizowane jest dożywianie dzieci. W roku szkolnym 2001/2002 z posiłków korzystało łącznie 365 uczniów.

W ramach zadań własnych gmina realizuje dowożenie uczniów do szkół korzystając z prywatnej linii autobusowej „RapiT” oraz własnego autobusu.

Stan techniczny placówek oświatowych jest dobry, chociaż budynek Szkoły Podstawowej w Siennicy funkcjonuje od 1938 roku. Najnowszym obiektem jest Szkoła Podstawowa w Żakowie oddana do użytku w roku szkolnym 1999/2000.

**Szkolnictwo publiczne podstawowe, gimnazja i przedszkola
w Gminie Siennica w 2001/2002 r.**

Placówki oświatowe	Siennica
1. Liczba szkół podstawowych	7
2. Liczba uczniów w szkołach podstawowych	706
3. Liczba gimnazjów	1
4. Liczba uczniów gimnazjum	139
5. Razem uczniów	845
6. Przedszkola	1
7. Liczba wychowanków przedszkoli	117

**Stopnie awansu zawodowego i struktura wykształcenia nauczycieli
pełnozatrudnionych w szkołach podstawowych, gimnazjum i przedszkolu w
roku szkolnym 2003/2004**

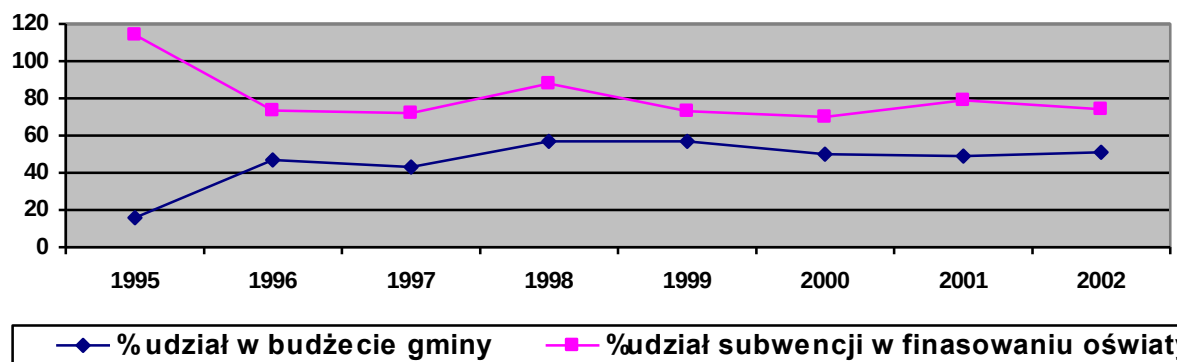
		≤	W tym wg stopni awansu:	W tym wg wykształcenia:
--	--	---	-------------------------	-------------------------

Lp	Placówka		Stażysta	Kontraktowy	Mianowany	Dyplomowany	Średnie	Średnie pedagog	SN	Licencjat, absolut., wyż. zaw.	Mgr z p. p.
1	PSP Grzebowilk	9	-	-	9	-	-	-	-	-	9
2	PSP Kośminy	8	-	2	6	-	-	-	1	1	8
3	PSP Nowa Pogorzel	8	1	-	7	-	-	-	-	-	7
4	PSP Nowy Zglechów	7	-	2	5	-	-	2	-	-	5
5	PSP Siennica	18	2	-	15	1	-	2	3	3	13
6	PSP Starogród	9	-	1	7	1	-	-	-	-	9
7	PSP Żaków	8	-	1	6	1	-	-	1	1	7
8	Gimnazjum w Żakowie	8	2	-	4	2	-	1	2	2	5
9	Gminne Przedszkole w Siennicy	4	-	-	3	1	-	-	1	1	1
Ogółem		79	5	6	62	6	-	5	3	8	64

Nakłady budżetu gminy na oświatę, subwencja oświatowa

Wykonanie budżetu gminy			
Rok	Ogółem oświata w tys. zł.	% udział w budżecie gminy	% udział subwencji w wydatkach oświatowych ogółem
1995	331	16%	114,2%
1996	2.441	47%	73,41%
1997	3.041	43%	72,21%
1998	3.803	57%	87,96%
1999	4.158	57%	73,16%
2000	4.177	50%	70,00%
2001	4.151	49%	78,87%
2002	4.164	51%	74,04%

Dane: Urząd Gminy Siennica

Procentowy udział nakładów na oświatę średnio w budżetach gminy wynosi około 50% .

Porównanie liczby dzieci, liczby oddziałów i średniej liczby dzieci w oddziale w latach 1996 – 2002.

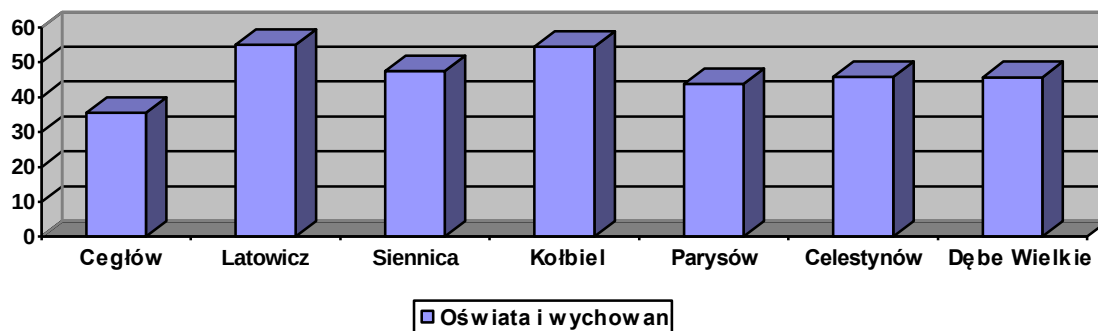
Rok szkolny	Liczba dzieci	Liczba oddziałów	Średnia liczba dzieci w oddziale
1995/1996	1.155	66	17,5
1996/1997	1.152	66	17,5
1997/1998	1.142	64	17,8
1998/1999	1.120	67	16,7
1999/2000	932	54	17,3
2000/2001	740	51	14,5
2001/2002	706	48	14,7
2002/2003	649	48	13,5

Dane: Urząd Gminy Siennica

Problemem oświaty gminnej jest szybko malejąca liczba dzieci a tym samym konieczność racjonalizacji sieci szkolnej i zasad organizacji szkół.

Liczba dzieci w oddziale utrzymuje się od trzech lat na podobnym poziomie około 14, co jest wskaźnikiem niższym niż zalecany przez ministerstwo – 25. Świadczy on o nadmiernie rozdrobnionej sieci szkolnej w gminie.

Porównanie procentowych wydatków gminy na oświatę i wychowanie z podobnymi gminami województwa w 2001 roku.

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

W porównaniu do sąsiednich gmin województwa procentowy udział wydatków na oświatę i wychowanie w Gminie Siennica kształtuje się na średnio - wysokim poziomie.

W obszarze wydatków na oświatę widać, że nakłady budżetu państwa i samorządu gminnego procentowo utrzymują się na stabilnym poziomie około 50%.

5.2 KULTURA

Popularyzacją kultury zajmują się Gminna Biblioteka Publiczna, której ambicją jest wzbogacanie życia mieszkańców gminy o wartości intelektualne i duchowe.

Gminna Biblioteka Publiczna w Siennicy

Potrzebę bezpośredniego obcowania z kulturą zapewnia mieszkańcom gminy samorząd finansując działalność Gminnej Biblioteki Publicznej.

I. Czytelnicy

Placówka biblioteczna	Ogółem	Wiek					
		Do 15	16-19	20-24	25-44	45-60	Pow.60
Siennica	678	218	205	94	112	36	13
Grzebowilk	109	60	17	13	15	2	2
Zglechów	71	55	7	1	8	-	-
Razem	858	333	229	108	135	38	15

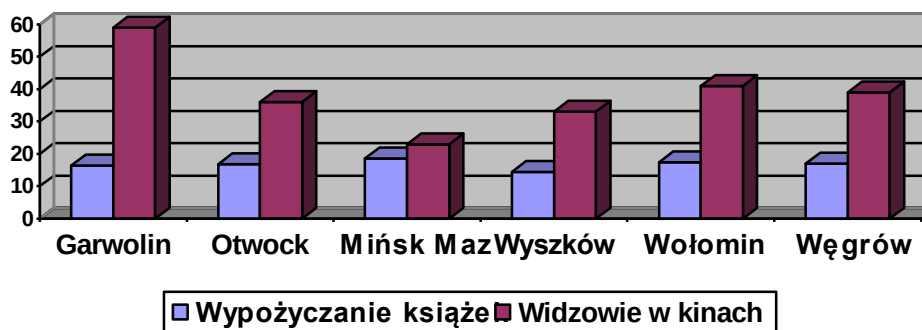
*dane za I półrocze 2003 roku

II. Wypożyczenia na zewnątrz

Placówka biblioteczna	Liczba odwiedzin	Książki i czasopisma oprawne (w wol.)					Czasopisma nieoprawne
		Ogółem	Literatura piękna		Literatura niebeletrystyczna	Czasopisma oprawne	
			Dla dorosłych	Dla dzieci i młodz.			
Siennica	4.514	4.803	2.114	1.745	944	-	980
Grzebowilk	882	2.207	188	2.019	-	-	-
Zglechów	578	1.861	94	1.733	34	-	90
Razem	5.974	8871	2.396	5.497	978	-	1.070

*dane za I półrocze 2003 roku

Korzystanie z lokalnej infrastruktury kulturowej powiatów w 2001 r.

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

Mieszkańcy gminy w znacznej mierze korzystają z placówek kulturalnych większych miast, w tym wypadku Mińska Mazowieckiego. Oferta kulturalna gminy zaspokaja

lokalne potrzeby w zakresie dostępu do placówek i imprez kulturalnych dla dzieci i rodzinnych.

Sport

Istniejące w Siennicy kluby sportowe to:

Parafialny Klub Sportowy „Life” (działa przy parafii w Siennicy) i LZS swoją działalność opierają na piłce nożnej, siatkowej i tenisie stołowym. Zawodnicy PKS „Life” w miesiącu lipcu 2001 roku brali udział w Międzynarodowym Turnieju „CZECH BUDWIS CUP” w Czeskich Budziejowicach, drużyna zajęła 10 miejsce i otrzymała nagrodę fair-play. W Zespole Szkół w Żakowie funkcjonuje Uczniowski Klub Sportowy „Berek” osiągający sukcesy sportowe, wśród których należy wymienić udział siedmiorga dzieci w ogólnopolskim finale „Lekkoatletyczne Środy” (w roku szkolnym 2001/2002), medale i rekordy w biegach na 100 i 300 metrów w zawodach powiatowych, regionalnych i wojewódzkich oraz medale warcabistów w mistrzostwach powiatu i województwa. Docenianie wychowawczych aspektów sportu wyraża się w budowaniu pełnowymiarowej hali sportowej przy Szkole Podstawowej w Siennicy. Budowa została rozpoczęta w czerwcu 2001r., a zakończona w roku 2004.

5.3 OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy poza Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Siennicy funkcjonuje w Ddrożdżówce Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Kaśmin” – Dom Seniora. Przedmiotem działalności zakładu jest zapewnienie całodobowej opieki ludziom starszym oraz osobom o ograniczonej zdolności radzenia sobie samemu. Przebywa tam czasowo w ciągu roku od 40 do 50 osób.

Ochrona zdrowia od 1 stycznia 1999 roku funkcjonuje w nowych warunkach organizacyjnych. Samorząd lokalny, obok kas chorych a następnie Narodowego Funduszu Zdrowia, stał się odpowiedzialny za lokalną politykę zdrowotną wobec mieszkańców.

Zadania ochrony zdrowia w Gminie Siennica to m in.:

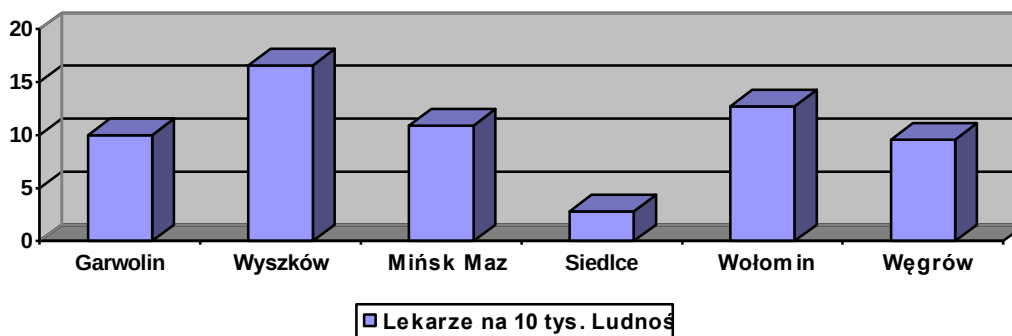
1. Działania w zakresie pozyskania kadry lekarskiej, głównie lekarzy stomatologów,
2. Działania w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.
3. Poprawa stanu technicznego obiektów – przychodni i ośrodków zdrowia,
4. Doposażenie w sprzęt medyczny.

Ośrodek Zdrowia w Siennicy nie jest finansowany ze środków gminnych. Zatrudnia 3 lekarzy i 5 pielęgniarek. Średnio miesięcznie w ostatnim roku udzielano 1.810 porad.

Zakres usług wykonanych w 2002 roku w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Siennicy:

- liczba porad udzielonych osobom dorosłym: 12.060
 - w tym wizyt domowych: 266
- liczba porad udzielonych w poradni D: 6.427
 - w tym wizyt domowych: 6
 - wizyty patronażowe: 19
- liczba porad w poradni K: 596
 - badania cytologiczne: 131
 - ilość kobiet w ciąży: 25
- liczba osób przyjętych w poradni stomatologicznej: 2.633
 - w tym dzieci: 630
 - wykonane protezy: 70
- liczba urodzeń: 78

Liczba lekarzy na 10.000 mieszkańców w podobnych powiatach

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

Liczba lekarzy w Powiecie Mińskim przypadająca na 10.000 mieszkańców jest jedną z wyższych wśród powiatów leżących wokół niego.

Ochrona zdrowia w Gminie Siennica dobrze wypełnia swoje zadania. Dane statystyczne w pełni odpowiadają średnim powiatowym.

Zadania z zakresu leczenia szpitalnego i klinicznego oraz usług pogotowia ratunkowego realizowane są w Mińsku Mazowieckim.

5.4 POMOC SPOŁECZNA

Różnorodne formy pomocy świadczą ośrodki pomocy społecznej, które znajdują się w każdej gminie. Wśród problemów w rodzinach klientów ośrodków pomocy społecznej najczęstszymi przyczynami były: ubóstwo, alkoholizm, wielodzietność.

Ośrodki pomocy społecznej udzielają:

1. pomocy finansowej [zasiłki stałe, stałe wyrównawcze, okresowe, okresowe gwarantowane, okresowe specjalne, celowe, celowe specjalne, renty socjalne, zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne],
2. pomocy usługowej [usługi pielęgniarstwa, gospodarcze],
3. pomocy rzeczowej [odzież, obiady, sprzęt gospodarstwa domowego],
4. pomocy specjalistycznej [poradnictwo, terapie].

Na terenie Gminy Siennica działają również organizacje, stowarzyszenia, fundacje, które realizują zadania z zakresu pomocy społecznej. Zajmują się przede wszystkim:

1. pomocą osobom niepełnosprawnym,
2. szeroką pomocą dziecku i rodzinie,
3. pomocą osobom uzależnionym.

Placówki Pomocy Społecznej

- Dom Pomocy Społecznej w Kątach
- Dom Dziecka w Siennicy
- Rodzinny Dom Dziecka w Łękawicy

W miejscowości Kąty, w dawnym dworcu, zlokalizowany jest Dom Pomocy Społecznej, który jest obiektem przeznaczonym dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, zamieszkałym przez 46 mieszkańców. Placówka istnieje od 1975 roku. Mieszkańcami domu są dzieci, młodzież i dorośli głęboko upośledzeni umysłowo i nie mogący funkcjonować samodzielnie w środowisku rodzinnym czy instytucjach zapewniających tylko opiekę dzienną. Instytucją integralnie związaną z domem, sprawująca nadzór organizacyjny i merytoryczny nad jego funkcjonowaniem jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mińsku Mazowieckim.

W Siennicy od początku 1996 roku funkcjonuje Dom Dziecka im. Matki Weroniki prowadzony przez siostry Kapucynki. Obecnie przebywa w nim 15 dzieci. Cechą charakterystyczną jest to, że przebywają tam rodzeństwa, a wszystkie dzieci mają zapewniony bezpośredni kontakt ze swoją naturalną rodziną, nawet tą patologiczną.

Ponadto w Łękawicy, w budynku dawnej szkoły podstawowej, od listopada 1999 roku mieści się Rodzinny Dom Dziecka prowadzony przez Towarzystwo „Nasz Dom”.

Zakres pomocy społecznej świadczonej w Gminie Siennica

Rodzaj pomocy	Ilość świadczeń w 2002 r.	Kwota w zł. w 2002 r.
Zasiłki stałe	130	53.201
Zasiłki stałe wyrównawcze	132	41.217
Zasiłki rodzinne	27	1.320
Zasiłki pielęgnacyjne	423	57.680
Zasiłki z tyt. macierzyństwa	43	13.644
Pomoc dla kombatantów	-	-
Zasiłki okresowe	46	7.924
Zasiłki okresowe gwarantowane	-	-
Dożywianie dzieci w szkole	20.240	36.000
Zasiłki z tyt. klęski żywioł.	-	-
Ogółem dotacja	21.041	210.986

Dane: Urząd Gminy Siennica

Realizacja zadań własnych gminy w 2002 r.

Rodzaj pomocy	Ilość	Nakłady
Schronienie	-	-
Pokrywanie wydatków na świadczenia lecznicze	12	2.180
Udzielanie zasiłków na zdarzenia losowe	-	-

Praca socjalna	34	-
Sprawianie pogrzebu	1	2.227
Dożywianie dzieci w szkole	11.245	20.000
Usługi opiekuńcze	3.651	67.219
Zasiłki celowe	254	48.863
Pomoc rzeczowa	-	-
Wypoczynek dla dzieci	-	-
Ogółem	15.197	140.489

Dane: Urząd Gminy Siennica

W ostatnich latach zauważa się wyraźne rozwarstwienie poziomu życia i narastanie problemów społecznych, Gwałtownie narasta proces pauperyzacji całych środowisk, zwłaszcza z terenów wiejskich, które stanowią część klientów pomocy społecznej. Bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność wychowawcza, alkoholizm objawiają się ubóstwem, a często skrajną nędzą. Przyczyny niepełnosprawności to choroby krążenia (36% wszystkich niepełnosprawnych), choroby reumatyczne – 16%, a wśród dzieci porażenie mózgowe oraz upośledzenie umysłowe i wynikające z nich samotność i wyizolowanie.

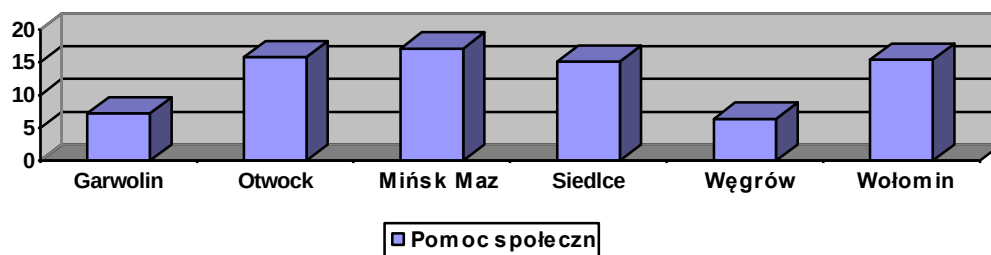
Koszty pomocy społecznej w latach 2000-2002 w przeliczeniu na 1 mieszkańca i 1 zasiłkobiorcę

lata	Roczne koszty pomocy w przeliczeniu na 1 mieszkańca			Roczne koszty pomocy w przeliczeniu na 1 zasiłkobiorcę		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Zadania własne	25	32	32	420	566	508
Zadania zlecone	86	91	96	1.459	1.637	1.548
Ogółem	111	122	128	1.879	2.203	2.056

Dane: Urząd Gminy Siennica

Koszty pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca i na 1 zasiłkobiorcę utrzymują się w ostatnich latach na podobnym poziomie.

Wydatki na pomoc społeczną w % powiatu mińskiego oraz sąsiednich powiatów w 2001 r.

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

Wydatki na pomoc społeczną w powiecie mińskim kształtują się na najwyższym poziomie wśród okolicznych powiatów.

Cechy charakterystyczne jednostek organizacyjnych pomocy społecznej to dobre przygotowanie zawodowe zatrudnionej kadry, dobra baza techniczna w wystarczającej ilości i dobrym stanie technicznym.

Na podstawie dotychczasowych doświadczeń nie należy oczekiwać zmniejszenia obszaru działania pomocy społecznej ani zakresu świadczeń.

5.5 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Za zapewnienie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochronę przeciwpożarową i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska odpowiada Starosta Miński, Komendant Powiatowy Policji oraz Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej.

Odpowiedzialność ponoszą: Komendanci Policji – za porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli i Komendant Państwowej Straży Pożarnej oraz Terenowe Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, które decyzją Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie z dnia 15 kwietnia 1997 r. włączone zostały do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego – za ochronę przeciwpożarową i zapobieganie innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska.

Opis stanu bezpieczeństwa ludzi i mienia

Teren Gminy Siennica obsługiwany jest bezpośrednio przez Komendę Powiatową Policji w Mińsku Mazowieckim. Ponadto na tym terenie utworzony jest jeden rejon dzielnicowego Rewiru Dzielnicowych KPP Mińsk Mazowiecki, obsługiwany przez jednego dzielnicowego w systemie dwuzmianowym.

W okresie od 30.04.2002 do 31.05.2003 na terenie gminy odnotowano ogółem 62 przestępstwa kryminalne, tj. przeciwko mieniu. Odnotowano również 12 wypadków drogowych, w których 21 osób zostało rannych, bez ofiar śmiertelnych, oraz 31 kolizji. W stosunku do poprzedniego okresu analizy zanotowano poważny wzrost przestępstw drogowych, tj. z 19 do 28. nastąpił spadek przestępstw przeciwko rodzinie, ale wzrosły przypadki kradzieży mienia.

Najwięcej przestępstw kryminalnych zaistniało w tzw. III zmianie, czyli w nocy –aż 51.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym:

	Okres 2001-2002	Okres 2002-2003	Wskaźnik
Wypadki drogowe	12	18	+6
Osoby ranne	16	21	+5
Zabici	3	0	-3
Kolizje	20	31	+11
Razem	51	70	+19

Dane: Urząd Gminy Siennica

Najczęstszą przyczyną wypadków i kolizji jest brawura kierowców, nadmierna prędkość pojazdów i nieprzestrzeganie przepisów ruchu drogowego.

W celu poprawy stanu bezpieczeństwa na terenie gminy Siennica organizowane były spotkania z mieszkańcami, na których omawiano występujące zagrożenia i możliwości ich zapobiegania. Organizowano także działania prewencyjne, kierowano dodatkowe patrole policji w rejony najbardziej zagrożone. Zabezpieczano ważniejsze imprezy o charakterze rozrywkowym.

5.6. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

- Ochotnicze Straże Pożarne w Siennicy, Nowej Pogorzeli, Grzebowilku, Łękawicy, Zglechowie, Dzielniku, Żakowie, Wólce Dłużewskiej i Starogrodzie.
- Koła Gospodyń Wiejskich w Bestwinach, Starogrodzie, Żakowie i Pogorzeli.
- Stowarzyszenie Absolwentów i Wychowanków Szkół Siennickich.
- Koło Emerytów i Rencistów.

Ponadto na terenie gminy funkcjonują 3 parafie rzymsko-katolickie

6. OCHRONA PRZYRODY, KRAJOBRAZU I ŚRODOWISKA

6.1 OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Obszary i obiekty prawnie chronionych w Gminie Siennica stanowią obszary i obiekty o wysokich walorach przyrodniczych podlegające ochronie na mocy ustawy o ochronie przyrody z 1991 r. W zależności od walorów i rangi ochrony, użytkowanie poszczególnych obszarów podlega surowszym bądź łagodniejszym ograniczeniom, zapewniającym realizację celów ochrony.

W Gminie Siennica ustanowione zostały następujące przyrodnicze obszary i obiekty chronione:

- Nadwiślański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Miński Obszar Chronionego Krajobrazu,
- rezerwat przyrody „Świder”,
- rezerwat przyrody „Wólczańska Góra”,
- pomniki przyrody.

Rezerwat „Świder” obejmuje obszar o łącznej powierzchni 23.800 ha, z czego w obrębie gminy znajduje się niewielki odcinek rzeki Świder ok. 1,8 km, tj. od spiętrzenia w miejscowości Dłużew do granicy gminy. Celem ochrony jest zachowanie naturalnego charakteru rzeki Świder oraz bogatej nadbrzeżnej roślinności i bogatej fauny wodnej.

Rezerwat „Wólczańska Góra” we wsi Wólka Dłużewska obejmuje obszar lasu o powierzchni 4,72 ha. Celem rezerwatu jest zachowanie ozu zbudowanego ze żwirów i piasków polodowcowych sprzed wielu tysiącami lat, ochrona drzewostanu i rzadkiej flory. Długość ozu wynosi 260 m, szerokość podstawy części południowej – 120 m, a północnej – 240 m. Bezwzględna wysokość ozu wynosi 151 m n.p.m., a wysokość od podnóża – 24 m. Obszar ten objęty jest ochroną zarówno ze względów geologicznych, krajobrazowych, jak i florystycznych.

Miński Obszar Chronionego Krajobrazu na terenie Gminy Siennica zajmuje powierzchnię 1.599 ha, co stanowi 5,49% ogólnej jego powierzchni. Zajmuje on północne tereny gminy, a jego południowa granica biegnie po drodze z Rososzy do Łękawicy, dalej do Nowej Pogorzeli, Grzebowilka i za torami kolejowymi do granicy gminy. Charakterystyczną cechą tego obszaru jest dość duża jego lesistość, wynosząca 37,8%, a na terenie gminy ok. 30%. Ponadto występuje tu dużo łąk, gęsta sieć rzeczek i strumyków, bogata szata roślinna w stanie naturalnym (lasy mieszane, grądy, bory bagienne, torfowiska, mchy i szuwary) oraz liczna grupa zwierząt prawnie chronionych i zagrożonych wyginięciem.

Na terenie Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu projektowany jest rezerwat „Krzywickie Strugi” o powierzchni około 30 ha. W obrębie tej powierzchni znajduje się mszar torfowiskowy i otaczający go bór bagieny. Występują tu zbiorowiska roślinności torfowisk mszysto – turzycowych i mszarów. Stwierdzono tu zespół grzybieli północnych – jest to fitocenoza wodna, rzadka w skali nie tylko Mazowsza i Podlasia, ale i w skali kraju. W borze bagienym porastającym obrzeża projektowanego rezerwatu występuje borówka bagiczna, bagno zwyczajne i modrzewica zwyczajna.

Tuż przy granicy gminy, przy drodze z Pogorzeli do Mińska Mazowieckiego znajdują się stawy, które powstały w wyniku wybierania gliny potrzebnej do wyrobu cegieł. Jest to fragment Mińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, położonego na terenie Gminy Mińsk Mazowiecki, gdzie znajduje się rezerwat przyrody „Bagno Pogorzeli”. W skład rezerwatu wchodzi lasy otaczające stawy oraz bagna porośnięte unikatową roślinnością.

Pomniki przyrody.

Na terenie gminy występują drzewa uznane za pomniki przyrody:

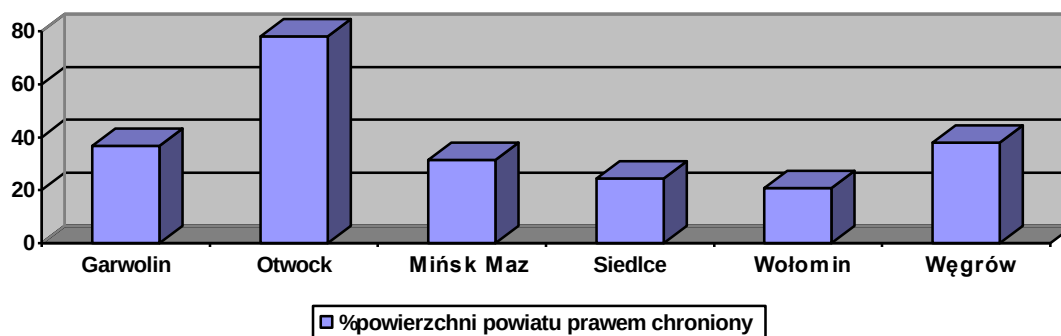
- w parku zabytkowym w Pogorzeli – modrzew europejski, dąb szypułkowy
- w parku w Kątach – 3 jesiony wyniosłe, 6 jesionów, 1 jesion
- we wsi Nowodzielnik – 2 dęby szypułkowe
- we wsi dzielnik – sosna zwyczajna
- we wsi Drożdżówka – dąb szypułkowy
- we wsi Siennica – lipa drobnolistna, buk pospolity, jesion wyniosły
- we wsi Nowodwór – 2 jesiony wyniosłe, kasztanowiec zwyczajny, lipa drobnolistna
- we wsi Stara Wieś – 1 dąb, granit
- we wsi Siodło – 1 lipa drobnolistna
- we wsi Kulki – 1 klon pospolity.

Parki zabytkowe na terenie Gminy Siennica znajdują się:

- w Pogorzeli,
- w Kątach,
- w Bożej Woli,
- w Starej Wsi,
- w Grzebowilku,
- w Dłużewie,

- w Żakowie.

Powierzchnia sąsiednich powiatów o szczególnych walorach przyrodniczych prawem chroniona

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

Porównując powierzchnię prawnie chronioną w sąsiednich powiatach zauważyć można, że powierzchnia taka w Powiecie Mińskim jest na poziomie średnim

Podstawowymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych są zakłady przemysłowe, większe skupiska ludności, odprowadzające ścieki systemami kanalizacyjnymi.

Duże znaczenie mają również spływy powierzchniowe pochodzenia rolniczego zawierające związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukiwane frakcje gleb. Problemem jest także odprowadzanie do rzek nie oczyszczonych wód opadowych z terenów zakładów, ciągów komunikacyjnych i miast.

Ilość ścieków oczyszczonych, odprowadzanych do środowiska przez zakłady przemysłowe do ilości ścieków wytwarzanych, na terenie Powiatu Mińskiego przedstawia się bardzo korzystnie i wynosi 99% (402/409 dm³), co jest jednym z najwyższych wskaźników w Województwie Mazowieckim.

Zasoby naturalne

Na terenie gminy znajduje się znaczna ilość żwirowni i piaskowni, z których pobierany jest surowiec dla celów budownictwa i drogownictwa na dość dużą skalę. Występują one w miejscowościach: Starogród, Nowy Starogród, Majdan, Kulki, Siennica, Stara Wieś, Wojciechówka, Julianów i Zalesie.

W wyniku przeprowadzonych prac geologiczno – poszukiwawczych udokumentowano złoża:

- piasków budowlanych Mikanów Julianów – zasoby bilansowe w kat. C2 3.031 tys.m³
- surowców ilastych ceramiki budowlanej „Grzebowilk”:
 - o zasoby surowca ilastego w kat. B – 119 tys.m³
 - o pozabilansowe w kat. C1 – 175 tys.m³

- o piaski schudzające w kat. B (bilansowe) – 23 tys.m³
pozabilansowe w kat. C1 – 17 tys.m³
- o piasków dla celów drogownictwa „Majdan” – zasoby bilansowe
394 tys. ton.

6.2 GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Opis sieci wodociągowej

Gmina Siennica zaopatrywana jest w wodę z dwóch ujęć własnych – w Nowym Zglechowie i Siennicy. Średnia dobowo wydajność urządzeń to 406 m³/d. Ujęcia wody w Nowym Zglechowie i Siennicy wyposażone są w instalacje do odżelaziania i odmanganiania wody.

Stan techniczny sieci wodociągowej jest dobry, pojedyncze awarie występują na wodociągu w Siennicy.

Nie prowadzi się specjalnych programów oszczędzania, ponieważ skutecznie działa mechanizm ekonomiczny, tj. odpowiedni poziom opłat za pobraną wodę. Gmina zwodociągowana jest w 55%.

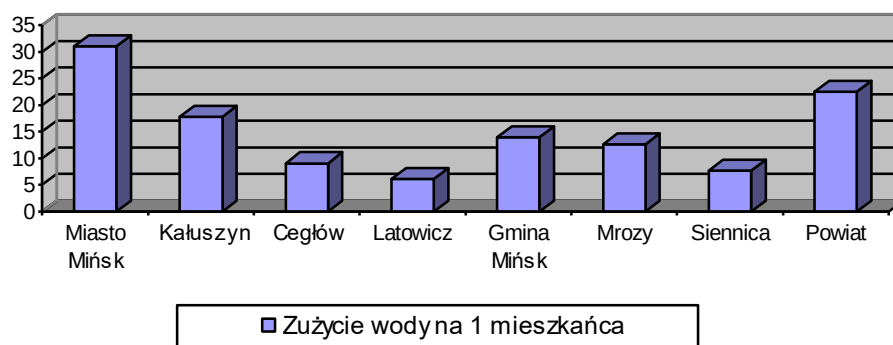
Sieć wodociągowa i kanalizacyjna (31.12.2002 r.)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Powiat Miński	SIENNICA
Sieć w km	wodociągowa rozdzielcza	843,1	46,8
	kanalizacyjna	165,4	9,3
Połączenia prowadzące budynków mieszkalnych do	wodociągowe	20.751	986
	kanalizacyjne	5.629	255
Zużycie wody z wodociągów gospodarstwach domowych	w dam ³ /dzień	3.437,8	103,2
	na 1 mieszkańca w dam ³ /dzień	22,46	14,36

*Dane: Urząd Gminy Siennica

* dane za 2001 rok

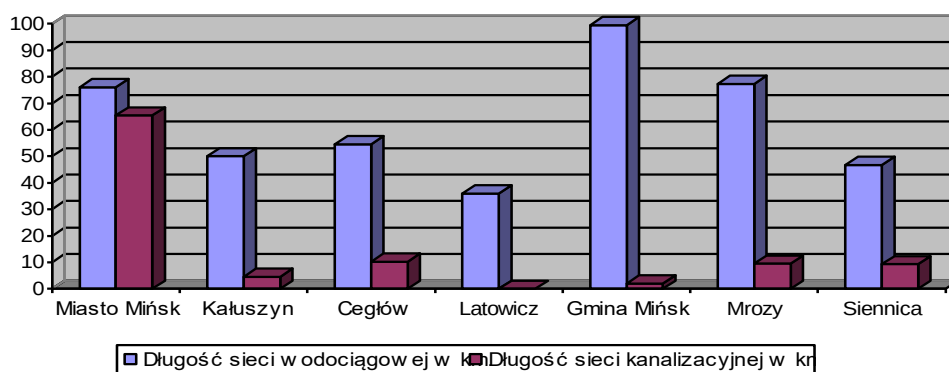
Zużycie wody z wodociągów na 1 mieszkańca w sąsiednich gminach województwa.

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w Gminie Siennica kształtuje się na jednym z najniższych poziomów wśród okolicznych gmin.

Porównanie długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wybranych gmin Powiatu Mińskiego w 2001 r.

Powyższe porównanie pokazuje, że długość sieci wodociągowej na terenie gminy kształtuje się na poziomie średnim, natomiast w obszarze sieci kanalizacyjnej występują poważne braki.

Opis gospodarki ściekowej

W miejscowości Siennica znajduje się komunalny system odprowadzania i unieszkodliwiania nieczystości płynnych w postaci oczyszczalni ścieków i systematycznie rozbudowywanej sieci kanalizacyjnej. Od 1997 roku funkcjonuje Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Siennicy, jej przepustowość rzeczywista wynosi 186 m³/d, maksymalna – 240 m³/d. Do systemu kanalizacji zbiorczej podłączonych jest 255 mieszkańców.

W 2001 roku do sieci kanalizacyjnej odprowadzane są ścieki z 234 przyłączy. Ścieki dostarczane są systemem kanalizacyjnym oraz dowożone taborem asenizacyjnym. Oczyszczanie jest dwuetapowe: mechaniczne na kratkach i w piaskowniku oraz biologiczne w napowietrzanych reaktorach. Odpady zagęszczane są w prasie, a następnie składowane na placu, gdzie przechodzą dalszy proces samoczynnego

odwadniania. Po trzech miesiącach zaworkowane wysuszone odpady wywożone są na gminne wysypisko.

W gminie nie ma zakładu komunalnego i wszystkie usługi w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i śmieciowej gmina prowadzi we własnym zakresie.

6.3 GOSPODARKA ODPADAMI STAŁYMI

Odpady zmieszane dostarczane są w plastikowych workach do dróg dojazdowych, a potem wywożone przez wyspecjalizowaną firmę, z którą gmina podpisała stosowną umowę. W miesiącach czerwiec, lipiec, sierpień i wrzesień odbiór odbywa się dwa razy w miesiącu, a w pozostałych – jednorazowo.

80% ludności jest objęta zorganizowanym odbiorem odpadów. Mieszkańcom rozdawane są plastikowe worki w różnych kolorach, przeznaczone do zbioru odpowiednio: tworzyw sztucznych, szkła i makulatury.

Priorytetową inwestycją 2001 roku była budowa wysypiska odpadów komunalnych w Siennicy. Aktualnie najważniejszą sprawą jest uświadomienie wszystkim mieszkańcom konieczności selektywnej zbiórki, segregacji oraz magazynowania odpadów komunalnych. Przy prowadzeniu właściwej gospodarki odpadami wybudowane wysypisko o pojemności około 35.000 m³ może służyć mieszkańcom gminy przez najbliższe 20 lat.

Składowiska są, a także pozostaną w przyszłości, nieodłącznym elementem systemów gospodarki odpadami. Stają się coraz częściej obiektami zlokalizowanymi na końcu całej drogi postępowania z odpadami, a nie jak dotychczas w Polsce, jedynymi obiektami unieszkodliwiania – wyprowadzania odpadów do środowiska.

Strategiczna Dyrektywa UE z marca 1991 r. nr 91/156/CE wprowadza obowiązek składowania od 2002 roku tylko odpadów przetworzonych tj. pozostałości z innych, intensywnych metod unieszkodliwiania i przerobu.

Dyrektywa Rady Unii Europejskiej nr 1999/31/EC wymusza podejmowanie rozwiązań bardziej zaawansowanych technologicznie składowisk odpadów:

- 1 klasa – składowisko odpadów obojętnych (inertnych) – mineralnych,
- 2 klasa – składowisko odpadów niegroźnych (uciążliwych) – komunalnych,
- 3 klasa – specjalnych – niebezpiecznych.

Zgodnie z ustawą o odpadach z 27 czerwca 1997 r. unieszkodliwianie odpadów polega na poddaniu ich procesom przekształcenia biologicznego, fizycznego lub chemicznego w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożeń dla zdrowia ludzi oraz środowiska.

6.4 OCHRONA POWIETRZA

Powietrze atmosferyczne oprócz wód powierzchniowych jest najbardziej wrażliwym na zanieczyszczenia komponentem środowiska, a jednocześnie bezpośrednio decydującym o warunkach życia człowieka, zwierząt i roślin.

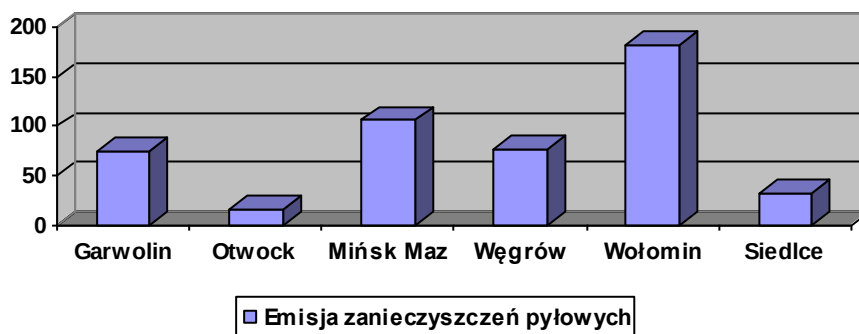
Źródłami emisji związanymi z gospodarką ciepłą na terenie gminy są: Urząd Gminy, szkoły podstawowe w Siennicy, Żakowie, Nowym Zglechowie, Nowej Pogorzeli, Starogrodzie, Kośminach, przedszkole w Siennicy.

Źródłem energii w Żakowie i Siennicy jest olej opałowy, w Grzebowilku gaz ziemny, a w pozostałych miejscach węgiel kamienny.

Działania mające na celu redukcję emisji zanieczyszczeń i poprawę stanu powietrza w gminie to:

- 1999r. – montaż instalacji olejowej w nowej szkole w Żakowie
- 2000r. – zmiana ogrzewania węglowego na gazowe w szkole podstawowej w Grzebowilku
- 2001r. – zmiana nawierzchni na asfaltową na drogach: Starogród – Nowy Starogród, Boża Wola – Swoboda
- 2002r. – zmiana ogrzewania węglowego na olejowe w szkole podstawowej w Siennicy.
- budowa drogi asfaltowej Pogorzelska - Dąbrowa

Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych wg. sąsiednich powiatów w tonach

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

Porównano emisję zanieczyszczeń gazowych sąsiednich powiatów. Emisja Powiatu Mińskiego jest na poziomie średnim (106 t.). Najwyższa emisja jest w Powiecie Wołomińskim i osiągnęła w roku 2001 poziom 182 ton.

Akty prawne Unii Europejskiej obejmują normy jakości powietrza zawarte w:

- Dyrektywie 80/779/EWG z dnia 15 lipca 1980 r. w sprawie dopuszczalnych i zalecanych wartości stężeń dwutlenku siarki i cząstek zawieszonych w powietrzu.
- Dyrektywie 82/884/EWG z dnia 3 grudnia 1982 r. w sprawie dopuszczalnej wartości stężenia ołowiu w powietrzu.

- Dyrektywie 85/203/EWG z dnia 7 czerwca 1985 r. w sprawie norm jakości powietrza w odniesieniu do dwutlenku azotu.

Dopuszczalną emisję zanieczyszczeń do powietrza przez zakłady przemysłowe zawartą w:

- Dyrektywie 84/360/EWG w sprawie zanieczyszczenia powietrza przez zakłady przemysłowe.

6.5 OCHRONA PRZED HAŁASEM

Na terenie gminy występuje dość niskie zagrożenie hałasem komunikacyjnym.

Hałas przemysłowy związany jest głównie z niekorzystną lokalizacją i emisją dźwięku z zakładów przemysłowych i nie stanowi istotnego zagrożenia.

6.6 NADZWYCZAJNE ŹRÓDŁA ZAGROŻEŃ W REGIONIE

Z oceny zagrożenia wynika, że w Gminie Siennica występują minimalne warunki mogące doprowadzić do sytuacji kryzysowej.

7. GOSPODARKA I RYNEK PRACY

7.1 PODMIOTY GOSPODARCZE

Charakterystyczny przejaw transformacji ostatnich lat – znaczny przyrost podmiotów i obiektów działalności gospodarczej nie ominął również Gminy Siennica. W gminie funkcjonuje 257 podmiotów gospodarczych w następujących działach:

L.p	Dział gospodarki i usług	Liczba przedsiębiorców zarejestrowanych	Struktura %
1	Mechanika maszyn i naprawa pojazdów	9	3,50
2	Usługi ślusarskie	7	2,72
3	Usługi budowlane, remontowe i malarskie	58	22,57
4	Usługi transportowe i roboty ziemne	23	8,95
5	Handel, handel detaliczny	34	24,12
6	Usługi stolarskie i leśne	8	3,11
7	Gastronomia	3	1,17
8	Usługi turystyczne i hotelarskie	2	0,78
9	Usługi instalacyjne i elektryczne	9	3,50
10	Oświata, ochrona zdrowia	3	1,17

11	Usługi weterynaryjne itp.	2	0,78
12	Usługi wodociągowo-kanalizacyjne, melioracyjne, studniarstwo, gazowe	6	2,33
13	Pozostałe	65	25,30
	Razem	257	100

Dane: Urząd Gminy w Siennicy

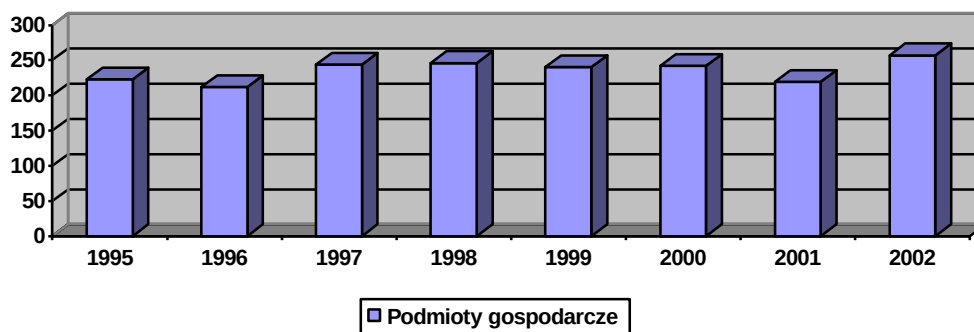
Powyższe zestawienie pokazuje praktycznie model struktury przedsiębiorstw charakteryzujący się wysokim udziałem firm handlowych, bo aż 24,12% w stosunku do firm pozostałych. Występuje ponadto znacząca ilość firm świadczących usługi budowlane oraz transportowe.

Struktura prawna podmiotów gospodarczych na terenie gminy to zakłady osób fizycznych. Brak jest podmiotów gospodarki narodowej i spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

Największe zakłady produkcyjno – przemysłowe na terenie gminy to: Spółdzielczy Zakład Usług Technicznych „SKROPOL” w Siennicy oraz Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „TELBET” prowadzące swoją działalność w Żakowie i Grzebowilku.

Wykaz zmian ilościowych podmiotów gospodarczych w gminie w latach 1995 – 2002

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Przyrost		-11	32	2	-6	2	-23	38
Ilość	223	212	244	246	240	242	219	257

Dane: Urząd Gminy w Siennicy

Ilość podmiotów gospodarczych wahała się na przestrzeni lat, jednak wzrost był większy niż przyrost ujemny. W 1995 roku było ich 223, w 1999 – 240, a w roku ubiegłym – 2002 – 257 podmiotów.

Nasycenie podmiotów gospodarczych na 10.000 mieszkańców

	Gmina	Powiat	Województwo
Zarejestrowane podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności	357,4	868,5	1026,4

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

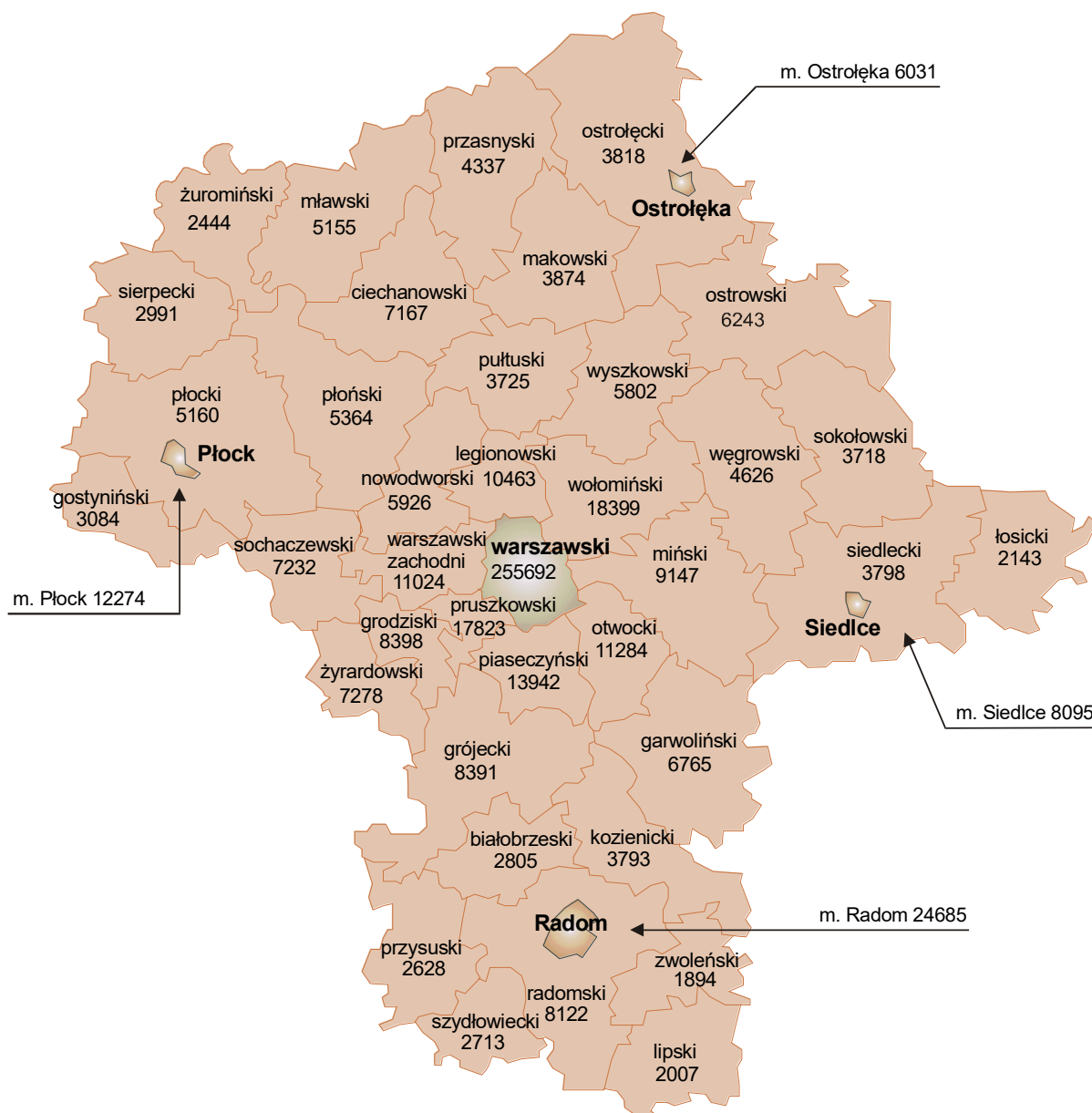
Porównując nasycenie podmiotów gospodarczych na 10.000 ludności stwierdzić należy, że wskaźnik ten jest znacznie niższy niż w powiecie i w Województwie Mazowieckim.

7.2 CHARAKTERYSTYCZNE CECHY FUNKCJI GOSPODARCZYCH

Główne czynniki wpływające na funkcje gospodarcze gminy:

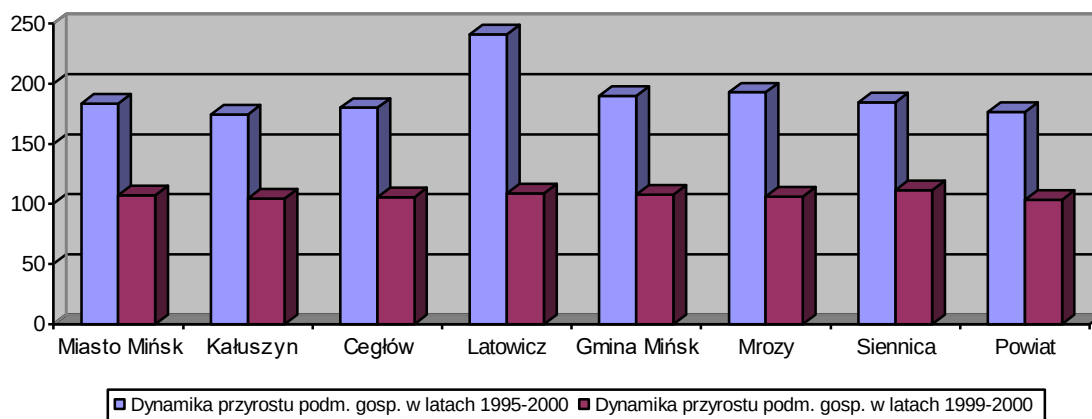
- dominacja handlu, usług transportowych i budowlanych,
- możliwość rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, produkcji nieuciążliwej dla środowiska oraz usług i handlu.
- niewiele zakładów pracy o strategicznym znaczeniu, mających dobrą kondycję finansową,
- zdecydowana większość podmiotów gospodarczych to zakłady osób fizycznych,
- średnie położenie komunikacyjne i geograficzne,

Podmioty gospodarki narodowej w powiatach Województwa Mazowieckiego w 2002 r.

*Podstawa: Urząd Statystyczny w Warszawie – lipiec 2002 (stan w dniu 30 VI 2002 r.)

Dynamika przyrostu podmiotów gosp. narodowej w latach 1995, 1999 – 2000 w sąsiednich gminach powiatu.

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

Z powyższego zestawienia wynika, że Gmina Siennica posiadała w ostatnich latach wysoki przyrost ilościowych rejestrowanych firm na swoim terenie. Badanie przyrostu ilości firm w latach 1999 – 2000 wykazuje, że w Gminie Siennica przyrost ten był najwyższy spośród badanych gmin.

Kierunki i charakter przemian sektora MSP.

Głównym czynnikiem przemian w okresie najbliższych lat będzie przystąpienie Polski do Unii Europejskiej. Fakt ten będzie wywierał olbrzymi wpływ na kondycję i charakter przemian sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce..

Wyzwania, przed jakimi stoją małe i średnie firmy to m. in.:

- Znaczne zwiększenie konkurencji na rynku wewnętrznym.
- Nagły przyrost nowych konkurentów.
- Potencjalnie zwiększone koszty administracyjne i obsługi prawnej.
- Utrata pomocy państw spoza Europy.
- Zwiększony import.
- Brak systemu zapewniania jakości.
- Zbyt wysoki stopień regulacji.
- Powstanie barier dla handlu i kooperacji z państwami spoza Unii.

Możliwości jakie powstaną po wejściu Polski do UE:

- Szybki wzrost spowodowany otwarciem się rynków w obrębie Unii.
- Ogromne możliwości dla wszystkich sektorów polskiej gospodarki.

- Ujednolicenie umów handlowych obniżające koszty obsługi kontraktów handlowych.
- Dostęp do zwiększonych funduszy i budżetów m. in. na badania ze środków unijnych.
- Większe możliwości kooperacyjne i łączeniowe z partnerami z Unii.
- Likwidacja wszystkich barier handlowych z Unią.
- Wspólna polityka handlowa z Unią.
- Nowe możliwości gospodarcze poprzez zwiększone inwestycje napływające do kraju jako członka Unii.
- Możliwości redukcji obciążeń podatkowych.
- Harmonizacja w zakresie certyfikacji i normalizacji.
- Napływ pomocy finansowej w postaci funduszy strukturalnych oraz innych instrumentów wsparcia.

Cele polityki UE wobec sektora MSP przedstawiają się następująco:

- rozwój edukacji i szkoleń z zakresu przedsiębiorczości,
- tańszy i szybszy proces rejestracji firm,
- uproszczenie regulacji prawnych,
- rozwój kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- poprawa dostępności usług elektronicznych,
- polepszenie funkcjonowania firm na jednolitym rynku UE,
- uproszczenie systemu podatkowego i poprawa dostępu do finansowania,
- poprawa systemu dostępu do nowych technologii,
- promocja skuteczności przykładów e-biznesu i wysokiej jakości systemów wspierania firm,
- lepsza reprezentacja interesów przedsiębiorców na szczeblu krajowym i unijnym.

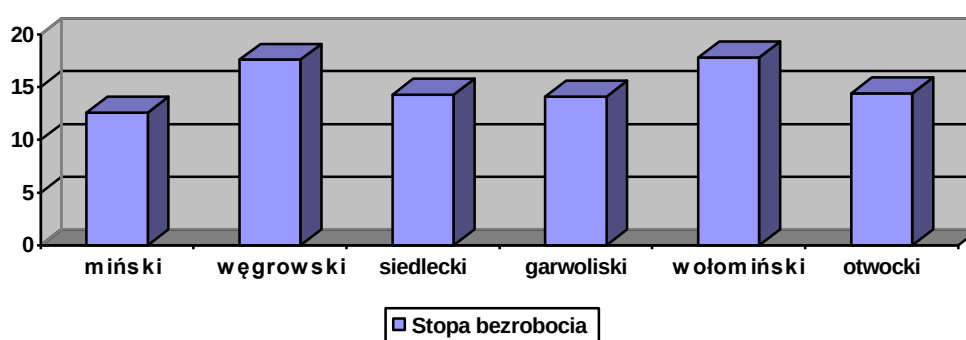
Charakterystyka branżowa małych i średnich firm w przyszłości nie ulegnie większej zmianie. Dominować będą firmy usługowe nastawione na zaspakajanie potrzeb zarówno mieszkańców gminy jak i miasta powiatowego. Dalszemu wzmocnieniu podlegać będzie sektor firm handlowo – składowych oraz turystyczno – rekreacyjnych. Przewiduje się także korzystne zmiany w obszarze usług związanych z pielęgnacją i budową terenów zielonych.

7.3 BEZROBOCIE I RYNEK PRACY

Większość mieszkańców utrzymuje się z pracy na terenie gminy w handlu, usługach oraz administracji samorządowej.

Największe bezrobocie występuje w przedziale wiekowym 18 – 24 lata i dotyczy absolwentów szkół średnich i ludzi młodych, którzy nie podjęli jeszcze żadnej pracy. Występuje następująca prawidłowość: im niższe wykształcenie – tym większy odsetek osób bezrobotnych.

Stopa bezrobocia rejestr. w powiatach ościennych (stan na marzec 2002 r.)

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002 r.

Na tle powiatów ościennych stopa bezrobocia w powiecie mińskim jest najniższa.

Bezrobocie na terenie Gminy Siennica jest jednym z najniższych w Województwie Mazowieckim. Obserwowany w ostatnich latach wzrost bezrobocia wykazuje już w 2002 roku tendencje malejącą.

Stopa bezrobocia w Polsce	– 2002 r – 18,1%
Stopa bezrobocia w Województwie Mazowieckim	– 2002 r – 13,0%
Stopa bezrobocia w Powiecie Mińskim	– 2002 r – 12,6%
Stopa bezrobocia w Gminie Siennica	– 2002 r – 14,4%

Pośrednictwem pracy zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Mińsku Mazowieckim. Występujące bezrobocie w Gminie Siennica utrzymuje się na wyższym poziomie niż w powiecie i kraju.

8. ROLNICTWO

8.1 WARUNKI AGROPRZYRODNICZE

Cechy agroklimatu korzystne i średniokorzystne dla rozwoju rolnictwa:

- Długa i ciepła jesień oraz chłodniejsze lato sprzyjają plonowaniu roślin trawiastych, motylkowych, krzyżowych, krzewów jagodowych,
- Wydłużona jesień i łagodna zima oraz opóźniona i chłodna wiosna wymuszają uprawę roślin ozimych.

Cechy agroklimatu mało korzystne dla rozwoju rolnictwa:

- Opóźnione i chłodne wiosny, późne przymrozki wiosenne, a wczesne jesienne,
- Częste występowanie wiatrów przesuszających glebę,
- Zwiększone opady w okresie jesieni.

Warunki klimatyczne

Według regionalizacji klimatycznej Polski gmina Siennica znajduje się w granicach klimatycznej Dzielnicy Środkowej. Średnia temperatura roczna wynosi 6,9°-7,1°C. W ciągu roku odnotowuje się średnio 118 dni z przymrozkami. Średnie temperatury lipca to 17,5°-18°C, a stycznia -4,1°C. Dni mglistych jest ok. 52, a dni z pokrywą śnieżną 40-45. suma rocznych opadów waha się między 560-620mm.

Lokalne odkształcenia warunków klimatycznych (w porównaniu z danymi ze stacji IMiGW) wiążą się głównie z rzeźbą i pokryciem powierzchni terenu.

Większe obszary dolin i obniżeń (głównie dolina Świdra) stanowią obszary inwersyjne, predysponowane do zalegania chłodnego powietrza.

Tereny położone po zawiętrznej stronie kompleksów leśnych, polany leśne, wschodnie zbocza dolin o kierunku N-S oraz tereny intensywnej zabudowy są obszarami zacisznymi.

Warunki klimatyczne na terenie gminy nie odbiegają od przeciętnych dla regionu, lokalne odkształcenia warunków klimatycznych są niewielkie i związane przede wszystkim z występowaniem wód powierzchniowych i podmokłości.

Kierunki wiatrów (wg stacji Dęblin):

N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	cisze
5,3%	6,5%	13,1%	9,0%	11,3%	10,7%	16,6%	10,7	16,8

Warunki glebowe

Na gruntach ornych dominują gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego i dobrego, które zajmują odpowiednio 26,0% i 24,5% oraz żytniego słabego (33%) i żytniego bardzo dobrego (12,4%). Poza wymienionymi występują niewielkie enklawy kompleksów: pszennego dobrego (1,5%) oraz zbożowo-pastewnego mocnego i zbożowo-pastewnego słabego (po 1,3%) do słabych i bardzo słabych.

Na terenie gminy dominują gleby średniurodzajne. 26% powierzchni użytków rolnych zajmują gleby klasy III, gleby klasy IV występują na przemian z glebami słabszej jakości.

Struktura użytków rolnych na dzień 31.12.2002 r. wg przeznaczenia w Gminie Siennica:

Wyszczególnienie		Powierzchnia (ha)	Struktura (%)
Razem grunty orne:		6.567	73,71
Użytki rolne	Sady	115	1,29
	Łąki	1.090	12,23
	Pastwiska	709	7,96
Inne	Grunty zabudowane	267	4,81
	Grunty pod stawami	96	
	Grunty pod rowami	66	
Razem		8.909	100

* podstawa: dane z Urzędu Gminy Siennica

Użytki rolne zajmują 80,46% ogółu powierzchni gminy.

Stosunkowo niska jakość gruntów sprawia, że rośliny o wyższych wymaganiach glebowych mają niewielki udział w strukturze zasiewów. Zboża intensywne (pszenica, jęczmień i pszenżyto) stanowią w gminie 9,7% zasiewów. Buraków cukrowych i rzepaku nie uprawia się w ogóle. Udział ziemniaków (18%) jest w gminie stosunkowo niski. Ich miejsce, jak się wydaje, zaczynają zajmować mieszanki zbożowe (8,1%).

8.2 WARUNKI SPOŁECZNE, TECHNICZNE, EKONOMICZNE

W strukturze własnościowej dominują indywidualne gospodarstwa rolne, które stanowią ponad 86% ogólnej powierzchni gminy. Wszystkich gospodarstw rolnych powyżej 1 ha jest na terenie gminy 1.572. Mieszka w nich ok. 75% ogółu mieszkańców gminy. Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi 5,69 ha, a użytków rolnych 4,84 ha. Około 25% ludności gminy pracuje głównie lub wyłącznie w swoim gospodarstwie rolnym.

Rolnictwo odgrywa dominującą rolę w gospodarce gminy. Funkcjonuje tu

1.160 indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzonych przez

rolników zamieszkałych na terenie gminy, z czego:

▪ gospodarstwa o powierzchni od 1 – 5 ha stanowią	- 44,3%
▪ gospodarstwa o powierzchni od 5 – 10 ha stanowią	- 37,3%
▪ gospodarstwa o powierzchni od 10 – 20 ha stanowią	- 16,5%
▪ gospodarstwa o powierzchni od 20 – 50 ha stanowią	- 1,9%
▪ gospodarstwa o powierzchni powyżej 50 ha występują	- nie

Gmina charakteryzuje się średnim poziomem mechanizacji rolnictwa.

Produkcja zwierzęca na terenie Gminy Siennica ukierunkowana jest na chów bydła mlecznego. Takich wielkotowarowych gospodarstw na terenie gminy jest około 120.

Wyróżnikiem województwa jest duża liczba ciągników rolniczych oraz kombajnów ziemniaczanych. Znacznie mniejsza niż średnia krajowa jest liczba gospodarstw podłączonych do gazu ziemnego oraz do telefonów. Województwo Mazowieckie jest największym w Polsce producentem zbóż paszowych, głównie żyta i owsa oraz ziemniaków i warzyw gruntowych.

9. TURYSTYKA I REKREACJA

9.1. BAZA TURYSTYCZNA

Opis walorów turystycznych

Południowo-wschodnia i zachodnia część gminy to tereny sprzyjające rozwojowi rekreacji. Między wzgórzami morenowymi, często pokrytymi lasami, płynie rzeka Świder, tworząc malowniczy krajobraz. Rzeka Piaseczna, dopływ Świdra, przepływając przez miejscowości Dzielnik, Drożdżówka i Ptaki, tworzy liczne zakola i przełomy.

Największe zbiorniki wodne to stawy w Starej Wsi, Nowodworze, Lasominie, Starogrodzie, Borówku, Dzielniku i Ptakach. Są one zasilane

przez niewielkie dopływy rzeki Świder, m.in. Sienniczanke i Piaseczną. Latem stawy te są atrakcją dla mieszkańców gminy i ich gości.

Pofałdowane tereny, dużo lasów oraz zbiorniki wodne nadają tym terenom specyficzny mikroklimat, a bliskość Warszawy i dobry dojazd pozwalają na rozwój ich funkcji rekreacyjnej. Największym skupiskiem rekreacji indywidualnej jest miejscowość Borówek (97 działek) oraz Drożdżówka (58 działek).

W planie przestrzennego zagospodarowania gminy jako tereny rekreacyjne wymienia się miejscowości: Borówek, Dąbrowę, Grzebowilk, Zalesie, Nową Pogorzel, Pogorzel, Julianów, Wojciechówkę, Krzywicę, Drożdżówkę, Dzielnik, Nowodzielnik, Kulki, Wólkę Dłużewską, Starogród, Nowy Starogród, Dłużew i Majdan.

Na terenie gminy istnieją gospodarstwa agroturystyczne. Na szczególną uwagę zasługuje gospodarstwo we wsi Ptaki, które w 2001 roku zajęło I miejsce w konkursie „Zielone Lato” oraz zdobyło wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie agroturystycznym.

Siennica jest gminą o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych oraz zasobach historyczno–kulturowych. Występują tu rezerваты przyrody, oraz liczne pomniki przyrody. Do ciekawych obiektów przyrodniczych należą parki podworskie w Bożej Woli, Dłużewie, Grzebowilku, Kątach, Pogorzeli, Starogrodzie i Żakowie, gdzie znajdują się bogate drzewostany.

Dziedzictwo kultury gminy, bogata historia, dobre położenie i skomunikowanie oraz obecność lasów a także licznych zabytków stanowią pomyślne warunki do rozwoju wszelkich form wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców gminy i turystów.

9.2 TRASY TURYSTYCZNE

Gmina Siennica nie posiada oznakowanych turystycznych tras rowerowych i przyrodniczych.

Na terenie gminy znajdują się 3 obiekty noclegowe turystyki oferujące 63 miejsca noclegowe.

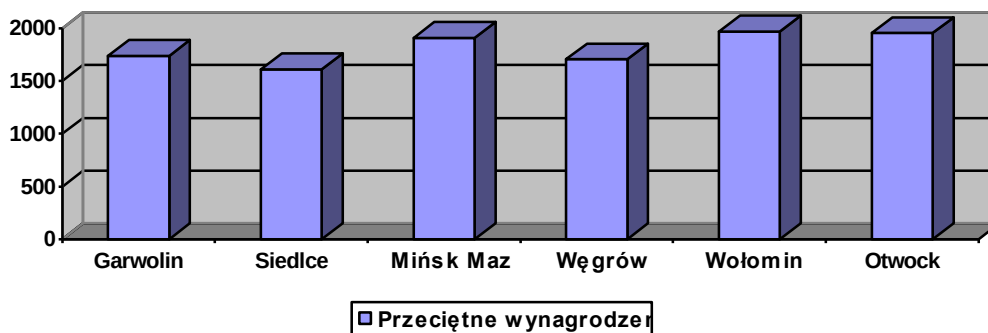
Gmina prowadzi działalność promocyjną, zawierającą się w wydawaniu broszur, pocztówek i map powiatu. Współpraca z WOT zaowocowała krótkimi informacjami o gminie w Kurierze Mazowieckim.

10. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU

10.1 DOCHODY OSÓB FIZYCZNYCH

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w wybranych powiatach w 2001 r.:

Powiat	Garwolin	Siedlce	Mińsk Mazowiecki	Węgrów	Wołomin	Otwock
Wynagrodzenie w zł.	1.738,43	1.611,96	1.907,65	1.705,26	1.968,80	1.952,97

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002

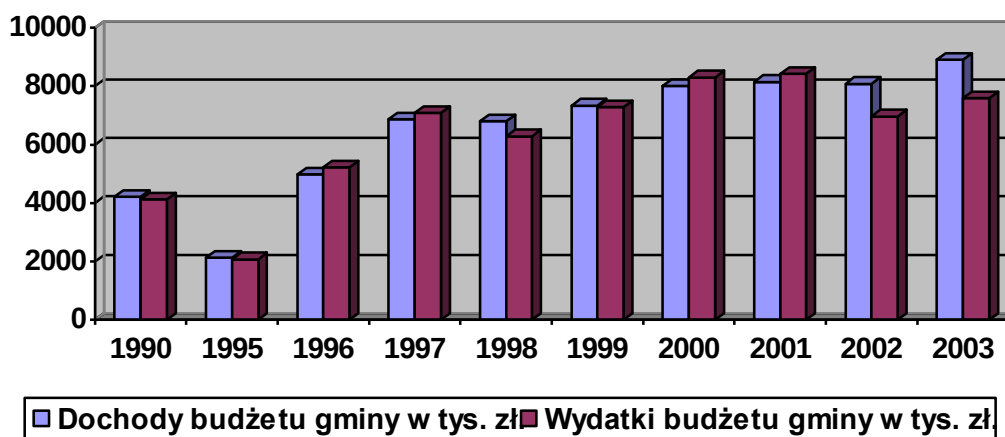
Wielkość dochodów osób fizycznych jest jednym z grupy wskaźników charakteryzujących poziom zamożności społeczeństwa. W powiecie mińskim występuje średnie wysokość wynagrodzenia brutto spośród powiatów otaczających Warszawę. Powiat Miński na tle sąsiednich powiatów charakteryzuje się jednym z wyższych poziomów średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto.

10.2 DOCHODY I WYDATKI BUDŻETU GMINY SIENNICA

	Dochody w tys. zł	Wydatki w tys. zł	Dochody na 1 mieszkańca	Wydatki na 1 mieszkańca
1990	4.215	4.123	576	563
1995	2.133	2.079	291	284
1996	4.976	5.221	684	718
1997	6.858	7.085	943	967
1998	6.799	6.277	935	911
1999	7.339	7.277	1.009	1.001
2000	8.003	8.301	1.107	1.148
2001	8.142	8.418	1.137	1.175
2002	8.080*	6.958*	1.108	954
2003	8.900*	7.587*	1.238	1.055

*projekt budżetu gminy

*Dane: Urząd Gminy Siennica

Dochody własne gminy w 2002 r. (w tys. zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	SIENNICA
Dochody razem	8.493
Podatek i opłaty	705
Podatek rolny	349
Podatek od nieruchomości	782
Podatek od środków transportu	75
Opłaty skarbowe	41
Subwencje	4.572
Dotacje	930
Dochody z majątku gminy	45
Inne	25
Udział w podatku dochodowym państwa	969

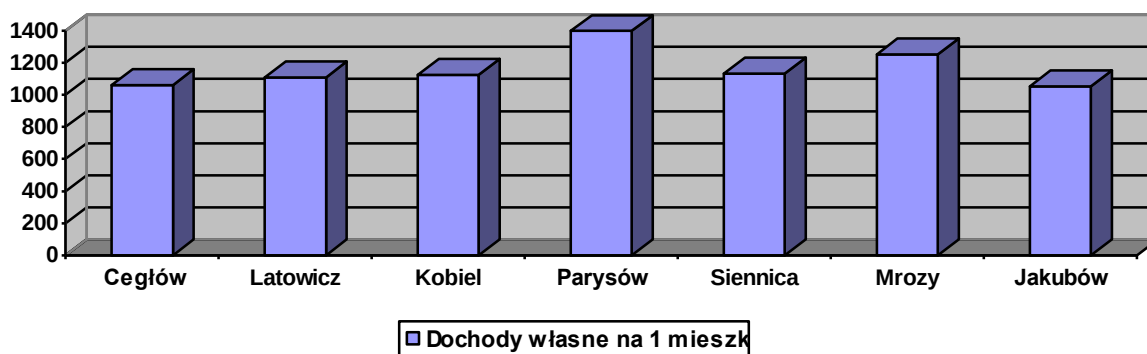
Dane: Urząd Gminy Siennica

W strukturze dochodów gminy obserwuje się coroczną dynamikę wzrostu dochodów gminy widoczną do roku 2001. Dochody zmalały w 2002 roku, by ponownie wzrosnąć w 2003 r. o ok. 800 tys. zł.

W ostatnich dwóch latach gmina podjęła trudną sploty zaciągniętych zobowiązań finansowych w celu zrównoważenia budżetu

Zauważyć należy niskie dochody z majątku gminy.

**Dochody budżetowe w zł. podobnych gmin w przeliczeniu na
1 mieszkańca w 2001 r.**

Dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002

Z powyższego zestawienia wynika, że Gmina Siennica posiada średni poziom dochodów własnych przeliczonych na 1 mieszkańca.

Plan wydatków budżetu Gminy Siennica na rok 2003 w zł.

Działy	Planowane na 2003 rok	% w wydatkach ogółem
Rolnictwo i łowiectwo	313.000	3,39
Transport i łączność	495.000	5,37
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	121.238	1,31
Działalność usługowa	40.000	0,43
Administracja publiczna	1.315.894	14,27
Koszty funkcjonowania Urzędu	1.000	0,01
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona ppoż.	116.765	1,26
Obsługa długu publicznego	38.000	0,41
Oświata i wychowanie	4.925.940	53,41
Ochrona zdrowia	45.000	0,49
Opieka społeczna	828.845	8,99
Kultura i ochr. dziedzictwa kult.	120.000	1,3
Edukacyjna opieka wychowawcza	416.598	4,52
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	354.720	3,85
Kultura fizyczna i sport	20.000	0,22
Różne rozliczenia	71.000	0,77
Razem	9.223.000	100

Dane: Urząd Gminy Siennica

W wydatkach budżetu gminy daje się zauważyć tendencję wzrostu i tak już znacznych nakładów na oświatę i wychowanie przy malejącej liczbie dzieci. Nieznaczne są wydatki na kulturę fizyczną, sport i turystykę.

11. GŁÓWNE PROBLEMY GMINY I ANALIZA SWOT

11.1 GŁÓWNE OBSZARY I PROBLEMY ROZWOJOWE

Najważniejszym **atutem** gminy jest przebiegający przez Gminę Siennica szlak kolejowy wschód - zachód. Gmina posiada ponadto znaczny potencjał turystyczny i rekreacyjny. W niezłym stanie znajduje się infrastruktura wodociągowa, drogowa ponadgminna oraz telekomunikacyjna. Niewątpliwym atutem gminy jest bogata przeszłość historyczna i kulturowa oraz atrakcyjne obiekty zabytkowe występujące na terenie gminy. Gmina charakteryzuje się wysokim poziomem bezpieczeństwa ludzi i mienia. Dobrze funkcjonuje oświata i opieka zdrowotna na terenie gminy. Podkreślić należy wysokie walory środowiska przyrodniczego (rezerваты, założenia parkowe i pomniki przyrody). Funkcjonuje system zbiórki i segregacji odpadów stałych. Elementem gminotwórczym jest niewątpliwie zespół szkół (gimnazjum i liceum ogólnokształcące) wraz ze zbiorami historycznymi.

Główną **słabością** gminy są braki w infrastrukturze technicznej szczególnie w obszarze kanalizacji, wodociągów i gazu przewodowego. Występują znaczące braki w infrastrukturze społecznej i kulturowej w gminie. Społeczeństwo starzeje się a przyrost naturalny i wskaźnik migracji jest od dawna ujemny. Gmina posiada ubogą infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną.

Zaznacza się niski poziom rozwoju przedsiębiorczości oraz niski poziom aktywności społecznej. Rolnictwo jest rozdrobnione, nisko wydajne i nie występuje przetwórstwo rolno – spożywcze.

Najbardziej istotną **szansą** rozwojową gminy jest korzystne położenie geograficzne niedaleko Warszawy. Gmina położona jest w obrębie korytarza komunikacyjnego wschód – zachód, gdzie rozwijane będzie szybkie połączenie kolejowe Paryż – Moskwa a także budowana autostrada. Ponadto cały region charakteryzuje się znaczną atrakcyjnością inwestycyjną, osadniczą i turystyczną wzmocnioną dodatkowo mocnym trendem migracji z dużych miast. Już obecnie mocny impuls rozwojowy obserwować można w stolicy powiatu. Tendencja ta wkrótce dotrze także do Siennicy.

Swoją szansę Gmina Siennica znajduje także w procesie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i wykorzystaniu funduszy strukturalnych.

Przyjęty jest plan rozwoju lokalnego.

Istotnym **zagrożeniem** dla rozwoju Siennicy jest odpływ ludzi młodych z terenu gminy oraz rozszerzanie się wpływów przestępczości zorganizowanej wokół Warszawy. Poważne obawy budzą projekty zmian prawa samorządowego utrudniające utrzymanie poziomu wpływów budżetowych oraz przekazywanie gminom kompetencji bez zabezpieczeń finansowych. Niedoinformowanie o działaniach Unii Europejskiej, brak własnych kontaktów międzynarodowych skutkować może niskim poziomem absorpcji środków z funduszy strukturalnych. Postępujący spadek opłacalności produkcji rolnej i brak systemowych rozwiązań stymulujących przemiany w rolnictwie zagrażają bytowi rodzin utrzymujących się z rolnictwa na terenie gminy.

11.2 WEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

ATUTY GMINY

- Korzystne położenie komunikacyjne niedaleko drogi krajowej nr 2 i przy trasie kolejowej wschód - zachód,
- Obecność kompleksu szkolnego ze szkołą średnią,
- Dobry stan zwodociągowania gminy,
- Znaczna ilość obiektów objętych ochroną konserwatorską,
- Obecność rezerwatów przyrody,
- Wysoki odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym,
- Czyste środowisko naturalne,
- Zbiory i funkcjonowanie izby muzealnej w Siennicy,
- Przedsiębiorczość mieszkańców,

- Znaczna ilość zbiorników wodnych,
- Dobry poziom opieki zdrowotnej,
- Bezpieczeństwo ludzi imienia,
- Odtworzenie tradycji rękodzielniczej,
- Bogata historia gminy,
- Dobrze działający samorząd.

SŁABOŚCI GMINY

- Niski poziom rolnictwa: rozdrobnienie, niski poziom wykształcenia,
- Niski poziom rozwoju przemysłowego: brak inwestorów, zbyt mało małych i średnich przedsiębiorstw, słaba kondycja istniejących przedsiębiorstw, brak przetwórstwa rolno – spożywczego, trudności ze zbytem produkcji rolnej,
- Brak infrastruktury techn.: brak sieci gazu przewodowego, znaczny zakres remontów sieci energetycznej
- Brak infrastruktury dla turystyki i rekreacji,
- Zubożenie społeczeństwa,
- Brak ofert pracy,
- Niska aktywność mieszkańców,
- Zły stan dróg gminnych,
- Niskie dochody własne gminy,
- **Niski przyrost naturalny i ujemne saldo migracji,**

11.3 ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

SZANSE ROZWOJU GMINY

- Atrakcyjność inwestycyjna i osadnicza regionu,
- Atrakcyjność turystyczno – ekologiczna regionu,
- Akcesja do Unii Europejskiej,
- Dogodne położenie geograficzne,
- Dobra współpraca pomiędzy starostwem a gminą,
- Wysoka koniunktura gospodarcza w powiecie,
- Korzystne procesy demograficzne w regionie,
- Możliwość nawiązania współpracy międzynarodowej,

ZAGROŻENIA ROZWOJU GMINY

- Emigracja aktywnych zawodowo ludzi młodych z terenu gminy,
- Częsta zmiana przepisów prawa,
- Niestabilność polityczna w Polsce,
- Wyższa atrakcyjność inwestycyjna sąsiadów,
- Oznaki przestępczości zorganizowanej,
- Niski poziom wiedzy o Unii Europejskiej,
- Ucieczka firm z Polski,
- Brak kontaktów międzynarodowych gminy,
- Obciążenie gminy zadaniami zleconymi, za którymi nie idą środki finansowe
- Niska dbałość o ekologię i czystość środowiska w regionie,

12. WIZJA ROZWOJU GMINY SIENNICA W 2020 ROKU

Podstawowym wyznacznikiem przyszłego wizerunku Gminy będzie umiejętne wykorzystanie potencjału rolniczego oraz atrakcyjności turystycznej, osadniczej i rekreacyjnej gminy.

Nastąpi rozwinięcie wielu funkcji, takich jak atrakcyjna oferta w zakresie kultury, oświaty i zagospodarowania czasu wolnego. Pozwoli to na większą integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania.

Ważnym obszarem, który będzie podlegał wzmocnieniu, będzie sektor małych i średnich przedsiębiorstw oraz przetwórstwa rolno – spożywczego na terenie gminy. Działanie władz gminy nakierowane będzie na stymulowanie nowoczesnych funkcji gospodarczych i rolniczych. System ulg i zachęt dla małych przedsiębiorstw i rzemiosła oraz agroturystyki pozwoli skutecznie generować lokalne miejsca pracy dla osób odchodzących z rolnictwa.

Najbardziej radykalne zmiany dotkną sektor rolniczy. Zakłada się funkcjonowanie ograniczonego ale nowoczesnego rolnictwa na terenie gminy z rozwiniętą funkcją przetwórstwa spożywczego przy dużym procencie gospodarstw ekologicznych.

Ochrona środowiska przyrodniczego będzie ważnym obszarem aktywności gminy. Zahamowanie degradacji środowiska dokona się poprzez rozwój infrastruktury technicznej związanej z pełnym skanalizowaniem terenów wiejskich oraz poprzez wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i przyjezdnych.

Gmina podejmie działania zapewniające zachowanie ład przestrzennego i estetycznego na swoim terenie.

Zakłada się praktyczne zakończenie działań inwestycyjnych w obrębie rozwoju infrastruktury technicznej gminy. Stan i sieć dróg ulegnie radykalnej poprawie. Na terenie całej gminy dostępna będzie sieć kanalizacyjna, wodociągowa a także gazu przewodowego. Znacznie rozbudowana zostanie infrastruktura turystyczno - rekreacyjna.

Poziom życia mieszkańców kształtowany będzie poprzez atrakcyjność oferty oświatowej, kulturowej i zdrowotnej oraz stan infrastruktury rekreacyjno – sportowej. Nastąpi racjonalizacja sieci oświatowej i zdrowotnej powiązanej z promocją gminy. Gmina charakteryzować się będzie wysoką aktywnością władzy samorządowej i mieszkańców.

Przyszły obraz i niektóre elementy charakteryzujące Gminę Siennica stanowiły na seminarium przedmiot dyskusji w grupach oraz na posiedzeniu plenarnym. Zapis wyników prac zespołów przedstawiono w załączniku do niniejszego opracowania. Zdaniem autorów opracowania wizję Gminy Siennica w 2020 r. będą cechować następujące elementy i wyróżniki:

WIZJA GMINY SIENNICA W 2020 r.

Do 2020 roku zaznaczy się wzrost liczby ludności o ok. 20% i wynosić ona będzie około 9 tys. mieszkańców, głównie poprzez migrację z regionów miejskich. Nastąpi wzrost wykształcenia z dominującym średnim i wyższym. Zanotowany zostanie wzrost aktywności społecznej przy jednoczesnym utrwaleniu się podmiotowości obywatelskiej społeczeństwa gminy.

Stan środowiska przyrodniczego się polepszy i będzie odpowiadał standardom europejskim. Nastąpi także znaczna poprawa stanu świadomości ekologicznej mieszkańców. Na terenie całej gminy wykonana będzie pełna infrastruktura w zakresie odprowadzania ścieków i gospodarki odpadami z pełną segregacją śmieci. Pojawią się alternatywne źródła energii na terenie gminy.

Ilość gospodarstw rolnych zmniejszy się znacznie. Pozostaną duże, specjalistyczne gospodarstwa rolne. Wiele gospodarstw uzyska status gospodarstw ekologicznych. Znaczna część gruntów rolnych zostanie przekwalifikowana na tereny inwestycyjne, turystyczno - rekreacyjne i osadnicze. Rozwinie się agroturystyka, rozbudowane zostanie przetwórstwo rolno – spożywcze na terenie gminy. Część terenów o słabej bonitacji gleb zostanie zalesionych.

Gmina oferować będzie pełną gamę specjalistycznych usług medycznych oraz bogatą ofertą usług kulturalnych i sportowych. Pojawi się kompleksowa oferta w zakresie usług rekreacyjno, wybudowany dom kultury pomieści salę kinowo – teatralną wraz z kawiarnią. Powstaną publiczne miejsca dostępu do internetu. Istniejące obiekty zabytkowe i założenia parkowe będą odrestaurowane. Zaistnieje wiele ofert spędzania czasu wolnego dla młodzieży. Gmina odnosić będzie sukcesy w walce z patologiami społecznymi również dzięki usytuowaniu komisariatu policji na terenie gminy.

Główna podaż miejsc pracy realizowana będzie w sferze rolnictwa, usługowej, turystycznej i rekreacyjnej. Ważnym czynnikiem rozwoju będzie wsparcie finansowe ze środków Unii Europejskiej. Dokona się pełna informatyzacja urzędu i innych placówek gminy.

Mieszkańcy znajdować będą pracę w rolnictwie i sektorach: turystyczno – usługowym, małych i średnich przedsiębiorstwach oraz w okolicznych miastach. Poziom bezrobocie będzie niski. Poprawi się efektywność gospodarowania zarówno w rolnictwie jak i w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

Problemy infrastrukturalne zostaną w pełni rozwiązane szczególnie w obszarze kanalizacji,

wodociągów, gazu przewodowego i sieci i nawierzchni dróg na terenie gminy. Powstaną chodniki i ścieżki rowerowe. Powstanie bogata infrastruktura turystyczno – rekreacyjna (pola biwakowe, ścieżki turystyczne, gastronomia i miejsca noclegowe) w północno – wschodniej części gminy. Zakład Energetyczny wykona modernizację swojej sieci na terenie gminy.

Gmina Siennica będzie rozwijać się równomiernie i w sposób zrównoważony. Rolniczy charakter gminy uzupełniony będzie poprzez funkcję osadniczą oraz dobrze rozwiniętą funkcję turystyczno - rekreacyjną i sektorem małych i średnich przedsiębiorstw. Pojawi się przetwórstwo rolno - spożywcze. Gmina będzie wykazywała dużą dbałość o ekologię a mieszkańcy będą reprezentować wysoki poziom aktywności społecznej.

13. UWARUNKOWANIA I CELE ROZWOJU

13.1 CELE STRATEGII GMINY SIENNICA DO 2020 ROKU

W oparciu o wnioski wypracowane przez zespoły na seminarium oraz ekspercką analizę sytuacji gminy, można sformułować obecne i przyszłościowe uwarunkowania rozwoju gminy, które wymagają koncentracji działań rozwojowych w następujących obszarach:

- **Rozwój zrównoważony**
- Turystyka, rekreacja, osadnictwo
- Rolnictwo
- Infrastruktura techniczna, przedsiębiorcy
- **Mieszkańcy**
- Tożsamość kulturowa i oświata

W ramach w/w obszarów określono następujące cele strategiczne długookresowe do osiągnięcia w perspektywie 2020 r.

Ponadto dla każdego celu długookresowego sformułowano szereg celów średniookresowych do zrealizowania w krótszym horyzoncie czasowym:

I. Intensyfikacja działań w obszarze ochrony środowiska przyrodniczego w oparciu o zasady rozwoju zrównoważonego, poprzez:

- aktualizację planów zagospodarowania przestrzennego gminy,
- rozwój partnerskich stosunków z sąsiednimi gminami i starostwem w działaniach na rzecz rozwoju zrównoważonego,
- edukację ekologiczną mieszkańców gminy,
- rozwój gospodarki odpadami stałymi,
- modernizację oczyszczalni ścieków,
- rozwój gospodarstw ekologicznych,
- modernizację systemu ogrzewania na terenie gminy,
- estetyzację miejsc publicznych,
- zalesienia słabych gruntów,

II. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych wraz z osadnictwem na terenie gminy, poprzez:

- rozwój usług i produktów turystycznych,
- rozwój infrastruktury turystycznej,
- turystyczne zagospodarowanie terenów nad rzeką Świder,
- intensywną i ciągłą promocję gminy,
- opracowywanie nowych produktów turystycznych,
- przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych.

III. Restrukturyzacja rolnictwa na terenie gminy, poprzez

- poprawę stanu melioracji w gminie,
- tworzenie nowych miejsc pracy na terenach wiejskich, rozwój agroturystyki,
- rozwój współpracy producenckiej,
- wdrożenie działań zmierzających do scalania gruntów rolnych,
- sanację działań spółki wodnej,
- przygotowanie oferty inwestycyjnej dla inwestorów zewnętrznych,
- stymulowanie specjalizacji gospodarstw rolnych,
- poradnictwo prawne dla mieszkańców wsi.
- rozwój sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, szczególnie na terenach wiejskich,

IV. Rozbudowa i sanacja infrastruktury technicznej gminy dla rozwoju przedsiębiorczości, poprzez:

- poprawę stanu technicznego i sieci dróg,
- rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazu przewodowego,
- rozwój połączeń z okolicznymi miastami
- zmianę prawa lokalnego na przyjazne przedsiębiorcom,
- wdrażanie ułatwień organizacyjno - prawnych dla inwestorów,
- aktywowanie samodzielności gospodarczej,
- rozwój informacji gospodarczej,

V. Podniesienie poziomu życia mieszkańców wraz z kreowaniem społeczeństwa obywatelskiego, poprzez:

- podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców,
- aktywizację społeczeństwa i lokalnych grup społecznych,

- doskonalenie zawodowe i przekwalifikowanie mieszkańców,
- poprawę przepływu informacji gmina – mieszkańcy,
- decentralizację kompetencji gminnych,
- pomoc w tworzeniu organizacji pozarządowych na terenie gminy,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym.
- rozwój działalności i infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
- poprawę stanu bezpieczeństwa,
- wzbogacenie ofert zagospodarowania czasu wolnego młodzieży,
- rozwój specjalistycznych usług zdrowotnych,
- rozwój systemów opieki nad ludźmi starszymi i ubogimi
- rozwój współpracy międzynarodowej,

VI. Kształtowanie tożsamości kulturowej mieszkańców gminy wraz z rozwojem oświaty ponadgimnazjalnej, poprzez:

- rozwój kultury na obszarach wiejskich,
- dalszy rozwój oferty edukacyjnej,
- kształtowanie tożsamości regionalnej,
- pielęgnowanie i rozwój tradycji szkoły wyższej w Siennicy,
- racjonalizację sieci szkolnej,
- rozwój muzealnictwa w Siennicy,
- rozwój funkcji informatycznych gminy.

13.2 BADANIE ZGODNOŚCI CELÓW STRATEGICZNYCH GMINY SIENNICA ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO I NARODOWYM PLANEM ROZWOJU NA LATA 2004 – 2006.

Cel strategiczny nr 1

Intensyfikacja działań w obszarze ochrony środowiska przyrodniczego w oparciu o zasady rozwoju zrównoważonego

Zapisy tego celu strategicznego odpowiadają zapisom strategii wojewódzkiej w punkcie 2.5.:

„Przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego”.

oraz celom długookresowym szczególnie w punkcie 1.3. Strategii RWM:

„Poprawa jakości środowiska przyrodniczego Mazowsza”.

Trzeci cel strategiczny odpowiada trzeciej osi rozwoju NPR

„Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej”.

Cel strategiczny nr 2

Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych wraz z osadnictwem na terenie gminy

Cel ten odpowiada celowi średniookresowemu 2.4j Strategii RWM:

„Aktywizacja i modernizacja obszarów metropolitalnych poprzez rozwój funkcji turystyczno – wypoczynkowych”.

Ponadto odniesienie do powyższego celu strategicznego można znaleźć w zapisach celu średniookresowego 2.4.:

„Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”.

Drugi cel strategiczny odpowiada piątej osi rozwoju NPR

„Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów”.

Cel strategiczny nr 3

Restrukturyzacja rolnictwa na terenie gminy

*Ten cel strategiczny odpowiada zapisom czwartego celu
średniookresowego SRWM:*

”Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności”.

Trzeci cel strategiczny odpowiada czwartej osi rozwoju NPR:

„Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich”.

Cel strategiczny nr 4

Rozbudowa i sanacja infrastruktury technicznej gminy dla rozwoju przedsiębiorczości

Powyższy cel strategiczny odpowiada celowi średniookresowemu 2.1g SRWM, który brzmi:

Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne poprzez ułatwienia inwestowania w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów poza aglomeracją warszawską”

Powyższy cel zgodny jest także z zapisami pierwszego celu długookresowego Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego:

„Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i regionalnym”

Czwarty cel strategiczny odpowiada pierwszej osi rozwoju NPR

„Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw”.

Cel strategiczny nr 5

Podniesienie poziomu życia mieszkańców wraz z kreowaniem społeczeństwa obywatelskiego

Cel ten współgra z drugim celem długookresowym SRWM :

Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności w województwie”,

Cela pierwszy zgodny jest także z drugą osią rozwojową NPR

„Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia”

Cel strategiczny nr 6

Kształtowanie tożsamości kulturowej mieszkańców gminy wraz z rozwojem oświaty ponadgimnazjalnej

Odniesienie do powyższego celu strategicznego można znaleźć w zapisach celu średniookresowego SRWM numer 2 i 7.:

„Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno – gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach”.

Wzmocnienie regionalnych więzi kulturowo – społecznych mieszkańców Województwa Mazowieckiego.

Szósty cel strategiczny odpowiada piątej osi rozwoju NPR

„Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów”.

Podsumowując należy stwierdzić, że zapisy Strategii Rozwoju Gminy Siennica do 2020 roku w pełni odpowiadają zapisom: Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego oraz zapisom Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004 – 2006

14. MISJA GMINY SIENNICA

W tym miejscu naszych rozważań warto przytoczyć jedną z definicji misji, która autorom opracowania wydaje się być najbardziej trafna:

Misja to zwięzłe, realistyczne sformułowanie filozofii, celów i zasad rozwoju strategicznego uwzględniające identyfikację podstawowych problemów oraz wyniki analizy SWOT.

Misją Gminy rozumianej jako wspólnota wszystkich osób zamieszkujących na jej terenie, jest:

**Kształtowanie Siennicy jako:
gminy rolniczo – turystycznej
z dobrze rozwiniętą sferą przedsiębiorczości i usług,
rozwijającą się w oparciu o zasady rozwoju
zrównoważonego, opierającą swój rozwój na znakomitych
walorach przyrodniczych, kulturowych i geograficznych
a także na aktywności i wykształceniu
społeczeństwa obywatelskiego.**

Analiza strategiczna istniejącego potencjału oraz sytuacji zewnętrznej Gminy Siennica wskazuje na konieczność zmiany obecnych trendów w rozwoju na uwzględniające w większym stopniu rozwój sektora turystyczno – rekreacyjnego, małych i średnich przedsiębiorstw oraz funkcji budujących tzw. społeczeństwo obywatelskie.

Dziedziny te winny zdecydowanie wzmocnić obecny poziom rozwoju gminy i odtworzyć jej potencjał w oparciu o mechanizmy ekorozwoju oraz uwypuklające tradycję i dziedzictwo kulturowo - oświatowe gminy. Dla skutecznego pełnienia funkcji usługowo - rolniczych, bardzo ważnym zestawem działań wydaje się być także rozwój działań proosadniczych na terenie gminy a także serwowanie bogatego asortymentu usług bytowych.

Przekształcenia funkcjonalno – strukturalne w Gminie wymagają kompleksowych i konsekwentnych, wieloletnich działań. Zestaw takich działań przedstawiony jest w rozdziale „Cele strategiczne” oraz „Programy operacyjne”.

Jest niezwykle trudno zarekomendować kolejność działań, jakie powinna podjąć społeczność lokalna chcąc realizować strategię rozwoju. Trzeba pamiętać o kilkunastoletnim horyzoncie czasowym realizacji strategii, oraz o możliwościach finansowych i organizacyjnych gminy.

Wypada przyjąć tutaj założenie, że każda złotówka wydana przez samorząd terytorialny powinna generować drugie tyle ze środków zewnętrznych lub strukturalnych oraz z obszaru partnerstwa publiczno – prywatnego.

Do działań absorpcji takich pieniędzy należałoby oddelegować kompetentną osobę.

Decyzje realizacyjne strategii powinny zapadać w sposób bieżący w trakcie roku kalendarzowego, ale kulminacja przesądzeń związanych ze strategią będzie miała w sposób oczywisty miejsce podczas corocznych prac nad budżetem gminy na kolejny rok. Wybór tematów do realizacji musi opierać się o dwa filary: pierwszy to możliwości finansowe, a drugi to uzyskanie efektu synergii. Każda decyzja realizacyjna jednego z obszarów strategii powinna otwierać jak najwięcej następnych możliwości rozwoju.

Zaleca się aby równocześnie realizować cele średniookresowe z każdego zarysowanego priorytetu rozwojowego. Uzyskamy wtedy efekt równoważenia rozwoju gminy.

Poniżej zasygnalizowano krótko działania jakie lokalna społeczność będzie musiała w najbliższej przyszłości podjąć, z rozbić na n/w obszary aktywności :

Uwarunkowania społeczno – administracyjne.

Należy uświadamiać społeczność lokalnej i pracownikom samorządowym nieuchronność i konieczność zmian, a także korzyści płynące z większego uświadomienia sobie istotnych funkcji gminy. Działania informacyjno – uświadamiające powinny zaczynać się już w szkołach i powinny objąć wszystkich mieszkańców. Należy informować o kierunkach przemian, ukazywać ich skutki oraz wskazywać przykładowe działania. Jest to bardzo ważne zadanie dla samorządu lokalnego, gdyż nie zrozumienie działań samorządu prowadzi najczęściej do sprzeciwu i blokady działań. Zaleca się więc prowadzenie otwartej polityki informacyjnej drogą publikacji prasowych a najlepiej metodą spotkań informacyjnych

z mieszkańcami. Rekomendujemy tutaj program „Dialogu ze społeczeństwem” tzn. publicznej konsultacji ważniejszych decyzji samorządu.

Wspieranie przedsiębiorczości.

Rolą gminy jest tworzenie nowych i wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych. Zadaniem samorządu jest wskazywanie inwestorom obszarów i możliwości inwestowania na terenie gminy. W skład w/w działań wejść powinno przygotowanie profesjonalnych ofert inwestycyjnych ze wskazaniem uwarunkowań infrastrukturalnych i przyjaznych rozwiązań organizacyjnych oraz dynamiczna promocja oferty. Wyraźnie określone powinny być wszelkie uwarunkowania i oczekiwania związane z zachowywaniem norm ekologicznych przy realizacji inwestycji gospodarczych.

Dla realizacji tych zadań sugerujemy powołanie przy Wójcie społecznej Rady ds. Rozwoju Gminy, która skupiać będzie grono osób opiniotwórczych i ważnych dla gminy niekoniecznie tu zamieszkałych.

Celowym wydaje się także powołanie na terenie gminy punktu informacji gospodarczej dla lokalnych przedsiębiorców oraz podobnego punktu dla obsługi sfery wiejskiej, które będą przekazywały niezbędne informacje.

Dla Gminy Siennica rozwój przedsiębiorczości powinien dokonywać się w obszarach związanych z obsługą rolnictwa, osadnictwem, turystyką i rekreacją. Znaczne walory geograficzne, przyrodnicze i kulturowe predysponują gminę do roli lidera regionalnego w w/w obszarach.

Modernizacja infrastruktury technicznej.

Realizacja inwestycji infrastrukturalnych często obarczona jest myśleniem życzeniowym, że dobra infrastruktura automatycznie przełoży się na pojawienie się w gminie rzeszy inwestorów. Specjaliści zalecają w takich przypadkach podwójne powiązanie inwestycji infrastrukturalnych dla przemysłu z tymi dla mieszkańców oraz włączenie inwestorów do współfinansowania infrastruktury gminnej. Trzeba pamiętać, że często więcej dla inwestora znaczy dobra atmosfera w urzędzie miejskim i życzliwy wójt niż cena nieruchomości.

Pamiętać jednak należy, że ważnym dla inwestorów wydaje się być przede wszystkim stan techniczny i sieć dróg a także stopień uzbrojenia terenu. Ostatnio publikowane badania preferencji inwestorów na te aspekty właśnie wskazują.

Likwidacja zapóźnień w obszarze sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i drogowej powinna być priorytetem dla władz samorządowych w najbliższych latach.

Promocja gminy i jej nowy wizerunek.

Realizacja rozwoju gospodarczego gminy w założonych kierunkach wymaga skutecznej promocji własnej oferty. Dotyczy to zwłaszcza określenia terenów pod inwestycje przemysłowe i osadnictwo oraz promocji własnych walorów turystyczno - rekreacyjnych. Wszystkie działania promocyjne powinny być realizowane pod hasłem, logo ponadlokalnej atrakcji gminnej.

W takiej promocji wielce pomocnym są imprezy o randze regionalnej lub ogólnokrajowej czy międzynarodowej. Wydaje się, iż funkcjonujące obecnie imprezy są ciągle zbyt mało spopularyzowane i brak jest jednego lub kilku ewidentnych wyróżników Gminy Siennica na mapie województwa.

W zamierzeniach promocyjnych oprzeć można się na przeszłości i nawiązać do tradycji gminy związanej z bogatą tradycją kulturowo – oświatową gminy.

Finansowanie

Źródłami finansowania przedsięwzięć objętych strategią rozwoju będą: budżet gminy, dotacje zewnętrzne oraz środki UE. Najistotniejszym źródłem środków, przy wspólnym działaniu z innymi gminami, mogą być fundusze strukturalne Unii Europejskiej. Ponadto należy zachęcać mieszkańców i przedsiębiorców do współpracy przy finansowaniu zadań publicznych gminy w drodze partnerstwa publiczno – prywatnego (służymy udanymi przykładami takich działań).

Poziom życia i samoorganizacja społeczeństwa.

Obszar działań w w/w obszarze opierać się będzie o dwa filary działań: podniesienie standardów technicznych i bytowych mieszkańców oraz ugruntowanie znaczenia gminy jako ponad lokalnego ośrodka turystyczno - rekreacyjnego. Dla realizacji tego celu niezbędne jest dążenie do ulokowania w Gminie Siennica zaplecza rekreacyjnego i turystycznego, rynek, .

Inną sferą aktywnych działań winny być procesy zmierzające do samoorganizacji społeczeństwa lokalnego poprzez kształtowanie tzw. społeczeństwa obywatelskiego.

Termin „społeczeństwo obywatelskie” określa przestrzeń pozostawioną swobodnym zrzeszeniom, a jednocześnie także i zespół zależności - uformowanych na rzecz rodziny, wiary, zainteresowań czy ideologii - które ową przestrzeń wypełniają. Pojęcie to odnosi się więc do zrzeszeń takich jak kościoły, fundacje, stowarzyszenia profesjonalne, kluby i wiele innych. Na pograniczu tak rozumianego społeczeństwa obywatelskiego i struktur władzy państwowej, znajdują się samorządy lokalne. Nie sposób wyobrazić sobie działania wszystkich tych instytucji bez wolnej prasy. Instytucje te mają zasadnicze znaczenie zarówno dla funkcjonowania rynku, jak i dla demokracji politycznej. Instytucje takie wspierają rynek, stwarzając jego społeczne ramy, cywilizując go i przyspieszając przebieg informacji.

Organizacja realizacji strategii rozwoju.

Dla stwarzania odpowiedniego klimatu sprzyjającego realizacji prac objętych strategią rozwoju oraz rozwijania koncepcji zawartych w wizji rozwoju, celowe jest powołanie Zespołu Monitoringu Strategii, składającej się z osób odpowiedzialnych za kontrolę wdrażania niniejszej strategii rozwoju.

W celu sprawnej realizacji strategii rozwoju gminy celowe jest dodatkowe opracowanie szczegółowych programów rozwoju przedsiębiorczości, turystyki, osadnictwa, promocji gminy, lokalnej Agendy 21, itp.

Sugerujemy coroczną analizę możliwości budżetowych w zakresie realizacji poszczególnych celów długo- i średniookresowych strategii gminy oraz zrealizowanie zasady składania corocznych sprawozdań z realizacji strategii przez w/w zespół podczas uchwalania budżetu.

15. Lista programów operacyjnych – harmonogram prac

CEL STRATEGICZNY NR I:

**Intensyfikacja działań w obszarze ochrony środowiska
przyrodniczego w oparciu o zasady rozwoju zrównoważonego**

Lp.	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
1.1	Opracowanie lokalnej Agendy 21	2004 - 2008	Urząd Gminy	Budżet gminy
1.2	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	2007 - 2020	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
1.3	Opracowanie i wdrożenie gminnego systemu zbiórki i selekcji odpadów	2004 - 2006	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
1.4	Wymiana eternitowych pokryć dachowych	2006 - 2008	Urząd Gminy	Budżet gminy
1.5	Opracowanie i wdrożenie gminnego programu scalania gruntów	2007 - 2009	Urząd Gminy	Budżet gminy rolnicy
1.6	Modernizacja oczyszczalni ścieków	2007 - 2020	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
1.7	Opracowanie gminnego wzorca budownictwa	2015	Urząd Gminy	Budżet gminy
1.8	Przeprowadzanie konkursu na najładniejszą miejscowość gminną	2005 - 2020	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
1.9	Aktualizacja miejscowego planu zagospodarowanie gminy	2004 - 2006	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne

CEL STRATEGICZNY NR 2:

Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych wraz z osadnictwem na terenie gminy

Lp.	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
2.1	Opracowanie i wdrożenie programu rozwoju turystyki	2005 - 2008	Urząd Gminy	Budżet gminy
2.2	Opracowanie planu zagospodarowania turystycznego rzeki Świder	2004	Urząd Gminy Sąsiednie gminy	Budżet gminy Budżet gmin sąsiednich
2.3	Utworzenie systemu informacji turystycznej	2008	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
2.4	Opracowanie koncepcji i oznakowanie szlaków turystycznych na terenie gminy	2005 - 2006	Urząd Gminy	Budżet gminy ZPKrajobr.
2.5	Rewaloryzacja zabytków gminnych	2005 - 2010	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
2.6	Opracowanie i wykreowanie imprezy promocyjnej o zasięgu ponadregionalnym	2007 - 2010	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
2.7	Uzbrajanie terenów inwestycyjnych	2004 - 2020	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
2.8	Budowa basenu	2015 - 2020	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne

2.9	Organizowanie imprez uświetniających miejscowości gminne	2005 - 2020	Urząd Gminy	Budżet Gminy Środki zewnętrzne
------------	---	--------------------	--------------------	---------------------------------------

CEL STRATEGICZNY NR 3:

Restrukturyzacja rolnictwa na terenie gminy

Lp.	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
3.1	Utworzenie gminnego inkubatora działalności pozarolniczej	2005-2006	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
3.2	Opracowanie i wdrożenie gminnego programu rozwoju gospodarstw ekologicznych	2004-2007	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
3.3	Utworzenie kilku grup producenckich	2005 - 2008	ARiMR Urząd Gminy	ARiMR Środki zewnętrzne
3.4	Meliorowanie gruntów rolnych	2005 - 2012	Urząd Gminy Starostwo	Budżet gminy Środki zewnętrzne
3.5	Restrukturyzacja spółki wodnej	2005 - 2007	Urząd Gminy	Budżet gminy
3.6	Przygotowanie oferty inwestycyjnej dla inwestorów zewnętrznych	2005 - 2006	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne

CEL STRATEGICZNY NR 4:

Rozbudowa i sanacja infrastruktury technicznej gminy dla rozwoju przedsiębiorczości

Lp.	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
4.1	Kontynuowanie budowy sieci wodociągowej na terenie gminy	2004-2010	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
4.2	Zwiększenie ilości połączeń z sąsiednimi miejscowościami i gminami	2007 - 2010	Urząd Gminy przewoźnicy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
4.3	Opracowanie programu rozwoju przedsiębiorczości	2007	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
4.4	Remont nawierzchni drogowej we wsiach	2004 - 2015	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
4.5	Budowa sieci gazu ziemnego na terenie gminy	2008 - 2020	PGNIG	Środki prywatne
4.6	Wprowadzenie na poziomie powiatu funduszu poręczeń kredytowych	2005	Urząd Gminy Starostwo	Budżet powiatu Środki zewnętrzne

CEL STRATEGICZNY NR 5:

**Podniesienie poziomu życia mieszkańców wraz z kreowaniem
społeczeństwa obywatelskiego**

Lp.	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
5.1	Edukacja ludzi starszych - Utworzenie tzw. Uniwersytetu III Wieku	2008 – 2010	Starostwo	Budżet powiatu
5.2	Powołanie Społecznej Rady Rozwoju Gminy	2006	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
5.3	Nawiązanie współpracy z gminą z obszaru UE	2006	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
5.4	Opracowanie zasad współpracy z org. pozarządowymi	2004	Rada Gminy	Budżet gminy
5.5	Edycja gminnego biuletynu informacyjnego	2005 - 2020	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
5.6	Utworzenie komisariatu policji	2006	Urząd Gminy KPP	Budżet państwa Środki zewnętrzne
5.7	Wdrożenie programu e-gmina	2005 - 2008	Urząd Gminy	Budżet Gminy

CEL STRATEGICZNY NR 6:

**Kształtowanie tożsamości kulturowej mieszkańców gminy wraz z
rozwojem oświaty ponadgimnazjalnej**

Lp.	Program operacyjny	Termin	Wykonawcy	Źródło finansowania
6.1	Przekształcenie zespołu szkół w Siennicy w ośrodek ponad gminny	2005 - 2010	Urząd Gminy Starostwo	Budżet państwa Środki zewnętrzne
6.2	Sanacja sieci szkolnej	2005 - 2007	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
6.3	Utworzenie regionalnego Muzeum w Siennicy	2005 - 2007	Urząd Gminy Starostwo	Budżet gminy Środki zewnętrzne
6.4	Budowa Gminnego Ośrodka Kultury	20010 - 2020	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
6.5	Budowa sal gimnastycznych przy szkołach	2010 – 2020	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
6.6	Utworzenie lokalnego skansenu	2007 - 2010	Urząd Gminy	Budżet gminy Środki zewnętrzne
6.7	Opracowanie i wdrożenie programu radiowego internetu na obszarze gminy	2007 - 2010	Urząd Gminy Inwestor prywatny	Budżet gminy Środki zewnętrzne

16. MIERNIKI, WSKAŹNIKI MONITORINGU STRATEGII ROZWOJU

W celu ułatwienia nadzoru i kontroli nad realizacją strategii rozwoju Gminy Siennica proponujemy dla każdego celu strategicznego wprowadzenie zestawu kilku obiektywnych mierników pozwalających skutecznie monitorować postępy w realizacji strategii rozwoju.

I. Intensyfikacja działań w obszarze ochrony środowiska przyrodniczego w oparciu o zasady rozwoju zrównoważonego

I tak dla pierwszego celu strategicznego przytoczonego poniżej proponujemy następujące wskaźniki monitoringu:

- procentowy wskaźnik śmieci segregowanych,
- procentowy stopień skanalizowania gminy,
- stopień wymiany źródeł ciepła na ekologiczne,
- ankietowa ocena świadomości ekologicznej mieszkańców.

II. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnych wraz z osadnictwem na terenie gminy

Dla drugiego celu strategicznego proponuje się następujące mierniki kontroli wdrażania strategii:

- ilość miejsc noclegowych,
- ilość udzielonych noclegów,
- saldo migracji,
- łączna długość oznakowanych szlaków turystycznych,
- roczne wpływy z turystyki.

III. Restrukturyzacja rolnictwa na terenie gminy

Zestaw wskaźników monitoringu wdrażania strategii rozwoju gminy w obrębie trzeciego celu strategicznego:

- ilość gospodarstw rolnych,

- średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego,
- lesistość gminy,
- procentowy wskaźnik społeczeństwa utrzymującego się z rolnictwa.

IV. Rozbudowa i sanacja infrastruktury technicznej gminy dla rozwoju przedsiębiorczości

Dla realizacji czwartego celu strategicznego proponuje się zestaw mierników monitoringu wdrażania strategii rozwoju:

- roczne środki wydane na uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- średni czas uzyskania pozwolenia na budowę,
- ilość podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy,
- procentowy wskaźnik dróg utwardzonych,
- ilość połączeń komunikacji zbiorowej z sąsiednimi miejscowościami,
- procent budżetu gminy uzyskany z funduszy europejskich,

V. Podniesienie poziomu życia mieszkańców wraz z kreowaniem społeczeństwa obywatelskiego

Dla realizacji piątego celu strategicznego proponuje się następujący zestaw mierników monitoringu wdrażania strategii rozwoju:

- liczba organizacji pozarządowych,
- ilość stałych łączy internetowych na terenie gminy,
- procentowy udział społeczeństwa gminy w wyborach,
- ilość gospodarstw przyłączonych do sieci gazowej,
- ilość i wykrywalność przestępstw.

VI. **Kształtowanie tożsamości kulturowej mieszkańców gminy wraz z rozwojem oświaty ponadgimnazjalnej**

- procent budżetu przeznaczany na inwestycje oświatowe,
- ilość imprez kulturalnych i sportowych w roku,

- ankietowa znajomość historii gminy,
- liczba młodzieży uczęszczającej do szkół ponadgimnazjalnych,
- liczba odwiedzin muzeum w Siennicy.

17. BIBLIOGRAFIA

W pracach nad „Strategią Rozwoju Gminy Sienica do 2020 roku”

wykorzystano niżej wymienione pozycje z literatury fachowej i inne opracowania:

- Podstawowe informacje o gminie do diagnozy stanu istniejącego
Ankieta wypełniona przez administrację miasta wg układu ustalonego przez *BAŁTYCKI INSTYTUT GMIN*.
- **Cele polityki regionalnej Unii Europejskiej – PARR - maj 2001 r.**
- **Polityka regionalna w Polsce. Cele, procedury i instytucje. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - wrzesień 1998 r.**
- **Rozwój regionalny w Polsce – podstawowe informacje. PARR -1998 r.**
- **Narodowa Strategia Integracji. KIE - styczeń 1997 r.**
- **Regionalny Program Restrukturyzacji Gospodarki i Przeciwdziałania Bezrobociu w Województwach Polski Północnej. Zespół Zadaniowy ds. Polityki Strukturalnej w Polsce.**
- **Strategia rozwoju regionalnego i lokalnego po reformie administracyjnej państwa. Centrum Doradztwa i Informacji - Difin. Warszawa 2000 r.**
- **AGENDA 2000 Rozszerzenie Unii Europejskiej. Nowe Wyzwania. Komitet Integracji Europejskiej.**
- **Polska 2025 – Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju. Lipiec 2000 r.**
- **Strategia finansów publicznych i rozwoju gospodarczego – Polska 2000 – 2010.**
- **Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Październik 1999 r.**
- **Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2001 – 2006.**
- **Strategia wzrostu zatrudnienia i zasobów ludzkich w latach 2000 – 2006. Kwiecień 2000 r.**
- **Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 – 2006.**
- **Strategia Rozwoju Turystyki w Latach 2001 – 2006.**
- **Narodowa strategia rozwoju transportu.**
- **Strategia Rozwoju Krajowego Produktu Turystycznego do 2004 roku. UKFiT 1997 r.**

- Rządowy Program Wspierania Rozwoju Turystyki w latach 2001 – 2006.
- Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich – 1880
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego – 2000 r.
- Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001 – 2006
- Kontrakt Regionalny Województwa Mazowieckiego
- Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2002
- Rocznik Statystyczny Województw 2001
- Narodowy Plan Rozwoju – 2003
- Katalog Województwa Mazowieckiego – Miasta, Powiaty, Gminy 1999
- Raport o stanie środowiska w województwie mazowieckim w roku 1999. WIOŚ – Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie. 2000 r.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Siennica. Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego Siedlce, 1996 r.
- Koncepcja programowa gazyfikacji gmin Jakubów, Kałuszyn, Mrozy i Cegłów. Projektowanie i wykonawstwo sieci i instalacji gazowych, inż. Bronisław Wielgołaski. Warszawa 1993 r.
- Studium wartości kulturowych Gminy Siennica.
- Regiony Polski – Województwo Mazowieckie Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk-Warszawa 2000 r.
- Mapa glebowo-rolnicza
- Wojewódzkie Biuro Geodezji i Urzędzeń Rolnych w Warszawie 2002 r.
- www.siennica.pl

WYNIKI PRAC

SEMINARIUM DIAGNOSTYCZNO – PROJEKTOWE nt. „Strategia Rozwoju Gminy Siennica do 2020 roku” Siennica, sierpień 2003 r.

18.1 IDENTYFIKACJA POJĘCIA „GMINA”

Diagnoza problemów rozwojowych gminy zapoczątkowana została plenarną dyskusją nad istotą pojęcia „gmina”.

Uczestnicy seminarium stwierdzili, że gmina to:

- mieszkańcy
- wspólnota samorządowa
- obszar geograficzny
- drogi, chodniki, infrastruktura techniczna
- infrastruktura społeczna
- wodociągi, kanalizacja, wysypisko śmieci, gospodarka śmieciowa

- zaopatrzenie w energię, ciepło
- gazyfikacja
- oświata i kultura
- opieka społeczna
- bezpieczeństwo publiczne i przeciw pożarowe
- ochrona środowiska, ekologia, rezerваты przyrody
- sport
- turystyka i rekreacja
- przeciwdziałanie patologiom społecznym
- religia
- historia i tradycja
- promocja
- ochrona krajobrazu
- zasoby naturalne, złoża
- źródło u dyr. szkoły
- planowanie przestrzenne
- przedsiębiorczość
- budżet gminy, podatki
- rolnictwo
- Urząd Gminy – rynek pracy
- komunikacja, transport
- ochrona zdrowia

18.2 OKREŚLENIE GŁÓWNYCH PROBLEMÓW ROZWOJOWYCH GMINY

- brak pieniędzy
- drogownictwo, brak utwardzonych dróg
- braki w wodociągach (jest 60%)
- braki w kanalizacji (jest 20%) oczyszczalnie przydomowe
- kłopoty z dojazdem do szkół
- zaśmiecanie lasów, przy drogach
- brak świadomości ekologicznej mieszkańców
- bezrobocie
- brak rozrywek
- brak domu kultury
- nikotynizm

- brak zdrowych nawyków
- brak zbytu produktów rolnych
- brak zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego
- rozdrobnienie działek rolnych
- brak konserwacji rowów melioracyjnych
- złe funkcjonowanie spółki wodnej
- oczyszczalnia nie dostosowana do zrzutów (reorganizacja) – gospodarka ściekowa
- mało patroli policyjnych, brak komisariatu (należą do Mrozów)
- wałęsające się psy
- tereny leżące odłogiem
- alkoholizm
- niski przyrost naturalny
- emigracja za pracą (Warszawa)
- brak terenów inwestycyjnych
- brak ścieżek rowerowych (PTTK Otwock – nie oznakowana)
- brak infrastruktury turystycznej
- brak infrastruktury sportowej w miejscowościach gminy
- niska aktywność społeczna

18.3 WIZJA GMINY SIENNICA W 2020 ROKU

Zespół 1

1. Podział gminy na strefy
 - turystyczna (część północno-wschodnia)
 - rolnicza (pozostałe)
 - uprzemysłowiona (okolice Siennicy i Grzebowilka)
2. Zakładamy przyrost ludności o 30%;
przywrócenie praw miejskich

3. Wzrost poziomu wykształcenia
 - zachowanie szkoły średniej
 - racjonalizacja sieci szkół podstawowych (likwidacja niewielkich szkół)
4. Zachowanie szans rozwojowych efektywnej gospodarce rolnej – zagospodarowanie obszarów rolnych (upadłych małych gospodarstw) i stworzenie szans efektywnej gospodarki
5. Stworzenie spójnych ciągów komunikacyjnych – dróg na terenie gminy
6. Poprawa efektywności funkcjonowania drobnego rzemiosła i usług
7. Wyższa świadomość ekologiczna
8. Rozszerzenie zakresu usług medycznych (stomatologii, laryngologii, okulisty, rehabilitacji)
9. Zmiana struktury zatrudnienia
 - mniej ludzi w rolnictwie a więcej w produkcji

Zespół 2

1. Liczba ludności nieznacznie wzrośnie (przybędzie ludzi z zewnątrz) imigracja. Wzrośnie poziom wykształcenia, większa aktywność
2. Stan środowiska będzie zależny od świadomości ludzkiej (mieszkańcy)
3. Gospodarstwa małe zostaną wchłonięte przez gospodarstwa duże produkujące większe ilości towarów i utrzymujące się tylko z rolnictwa. W niektórych atrakcyjnych miejscowościach gminy powstaną gospodarstwa agroturystyczne i gospodarstwa ekologiczne
4. Powstaną domy kultury, Siennica jako miejscowość gminna będzie w posiadaniu: basenu, kortów tenisowych krytych, centrum handlowego, kina, kawiarni internetowej. Ośrodki zdrowia zostaną sprywatyzowane, przez to poziom leczenia się poprawi. Powinna powstać szkoła wyższa. Wraz z przybywaniem ludności

przestępczość wzrośnie, dostęp do władz jest daleki (brak posterunku).

5. Stan finansów – poprawi się, gmina będzie korzystać z dofinansowania z pieniędzy proponowanych przez UE.
 6. Bezrobocie spadnie, przybędą nowe miejsca pracy, przedsiębiorstwa (dochody z: rolnictwa, drobnej przedsiębiorczości).
 7. Do 2020 r. – drogi – nawierzchnia twarda, gmina zwodociągowana, skanalizowana, rozbudować oczyszczalnię w miarę potrzeb.
 8. Kierunek rozwoju gminy: rolniczo – usługowo – turystyczny
-
- praca dla wszystkich
 - bezpieczeństwo obywateli

Zespół 3

1. Liczba ludności na poziomie wyjściowym tzn. roku opracowywania strategii;
50% mieszkańców wykształcenie wyższe;
aktywność społeczna wzrośnie
2. Wyższy poziom wykształcenia wpłynie na poprawę i świadomość ekologiczną. Powinny być zakłady utylizacji i unieszkodliwiania oraz przetwarzania surowców wtórnych.
3. Liczba gospodarstw na terenie gminy zmaleje, a zwiększy się ich powierzchnia. Dążyć do tworzenia zespołów producenckich (łatwiejsza uprawa gruntów, łatwiejszy zbył). Wzrośnie poziom prowadzenia gospodarstw rolnych. Gmina powinna przeprowadzić scalanie, czy też wymianę gruntów, aby stworzyć możliwość powiększania gospodarstw. Zwiększy się powierzchnia gruntów leśnych, a gospodarka na tych gruntach powinna przynosić korzyści.
4. powinien powstać gminny ośrodek kultury. Otworzenie, udostępnienie café internetowej. Funkcjonowanie wszystkich specjalizacji lekarskich na terenie gminy. Ustalenie bardziej rygorystycznych kar dla przestępców. Zorganizowanie straży gminnej i zwiększenie patroli policyjnych. Utworzenie boisk sportowych i ośrodków rekreacji (place zabaw).

5. Stan finansów będzie większy ze względu na korzystanie ze środków strukturalnych UE.
6. Zmniejszenie poziomu bezrobocia, otwieranie nowych przedsiębiorstw. Dochody z rolnictwa i działalności agroturystycznej.
7. Wszystkie drogi powinny być utwardzone, cała gmina zwodociągowana i skanalizowana. Nowoczesne urządzenia oczyszczające ścieki.
8. Gmina tradycyjna z przewagą rolnictwa i agroturystyki.

Zespół 4

1. :
 - a) 7 200 do 7 400 ludność gminy w roku 2020
 - b) wyższy
 - c) wyższa
 - d) lepszy
2. :
 - a) lepszy stan środowiska przyrodniczego
 - b) recycling
 - c) edukacja ekologiczna
3. :
 - a) lepszy
 - b) większe
 - c) ekologiczne
 - d) konkurencyjne
4. :
 - a) będzie lepiej
 - b) podniesie się poziom oświaty, służby zdrowia i kultury
 - c) będzie mniejsza przestępczość
 - d) rozwinie się przychodnia
 - e) powstaną nowe boiska i domy kultury
 - f) rozwinie się agroturystyka
5. Wzrosną (głównie w oparciu o środki zewnętrzne)

6. :

- a) powstaną przedsiębiorstwa
- b) zmaleje bezrobocie
- c) rentowność przedsiębiorstw i przedsiębiorców wzrośnie

7. Polepszenie się infrastruktury

8. Rozwój nastąpi w kierunku ekologicznym, przemysłowym i turystycznym.

ZAŁĄCZNIKI

INSTYTUCJE UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

Jest to organ wykonawczy UE składający się z 20 komisarzy. Komisja proponuje akty wykonawcze, wydaje samodzielne akty prawne, czuwa nad przestrzeganiem prawa, zarządza budżetem i funduszami strukturalnymi.

RADA EUROPEJSKA

Są to spotkania szefów państw i rządów krajów członkowskich UE. Rada wytycza kierunki polityki UE, rozwiązuje problemy sporne.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ

Są to spotkania ministrów poszczególnych resortów każdego z państw członkowskich UE. Rada pełni funkcję organu decyzyjnego i prawodawczego.

PARLAMENT EUROPEJSKI

Składa się z 626 deputowanych, posiada funkcje uchwałodawczą i kontrolną wobec władzy wykonawczej.

TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI

Jest to organ orzekający UE. Dokonuje wykładni prawa europejskiego i interpretacji traktatów. Składa się z 15 sędziów mianowanych przez państwa członkowskie.

KOMITET REGIONÓW

Jest organem doradczym, który umożliwia regionom i społecznościom lokalnym udział w opracowywaniu i wdrażaniu polityki UE. Składa się z 222 przedstawicieli społeczności regionalnych (mianowanych przez Radę UE).

KOMITET EKONOMICZNO – SPOŁECZNY

Organ doradczy, którego zadaniem jest wyrażanie opinii na temat polityki gospodarczej i społecznej. Składa się z 222 przedstawicieli życia gospodarczego i społecznego państw członkowskich mianowanych przez Radę UE).

TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Jest organem kontroli finansowej, składa się z 15 członków. Trybunał bada legalność przychodów i rozchodów Wspólnot, bada sposób zarządzania finansami, opracowuje coroczny raport z wykonania budżetu przez Komisję Europejską.

POLITYKA REGIONALNA UNII EUROPEJSKIEJ – to proces mający na celu zmniejszenie dysproporcji w rozwoju pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Podstawowymi instrumentami pomocy w ramach polityki

regionalnej są Fundusze Strukturalne.

Poza tym funkcjonuje również Fundusz Spójności, czasowy instrument, który ma pomóc przy realizacji największych inwestycji w najuboższych krajach UE.

Cztery fundusze strukturalne:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej,
- Finansowy Instrument Ukierunkowania Rybołówstwa,
- Europejski Fundusz Społeczny.

Trzy cele, na które kierowane są środki z funduszy:

- CEL 1 – regiony upośledzone gospodarczo – poniżej 75% PKB na mieszkańca,
- CEL 2 – regiony w trakcie restrukturyzacji,
- CEL 3 – rozwój zatrudnienia i zasobów ludzkich.

Dwie różne grupy instrumentów:

- programy krajowe – 94% środków funduszy strukturalnych,
- inicjatywy wspólnotowe – 6% środków funduszy strukturalnych.

OBECNE CELE WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ:

1. Podnoszenie produktywności rolnictwa poprzez wprowadzanie postępu technicznego, racjonalizację produkcji i optymalne zastosowanie czynników produkcji a zwłaszcza siły roboczej.
2. Zapewnienie ludności rolniczej odpowiedniego standardu życia poprzez powiększenie dochodu osób żyjących z rolnictwa.

3. **Zapewnienie zaopatrzenia ludności w produkty rolne, umożliwienie konsumentom kupna produktów rolnych po rozsądnych cenach oraz ogólna stabilizację rynku rolnego i żywności.**

ZASADY WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ:

1. **Zasada jednolitości rynku** - oznacza swobodny przepływ towarów, jednakowe ceny skupu interwencyjnego głównych produktów rolnych, jednolitą zasadę regulacji rynku rolnego, wspólne reguły handlu z rynkami trzecimi.
2. **Zasada preferencji Wspólnoty** – oznacza pierwszeństwo zbytu produktów rolnych państw członkowskich i rozbudowany system ochrony przed importem.
3. **Zasada solidarności finansowej** – polega na wspólnym ponoszeniu kosztów WPR przez wszystkie państwa członkowskie, bez względu na terytorialny i rzeczowy aspekt wykorzystania środków.
4. **Zasada współodpowiedzialności producentów** – oznacza, że we Wspólnocie zostały przyjęte maksymalne progi produkcyjne, dla których cena została zagwarantowana, natomiast skutki ich przekroczenia w postaci obniżki cen są przenoszone na producentów.

Wspólna Polityka Rolna jest finansowana z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnych (FEOGA).

Wydatki na realizację WPR stanowią ponad 40% budżetu Unii

Europejskiej i przekraczają obecnie 40 mld. euro rocznie.

POLITYKA UNII EUROPEJSKIEJ WOBEC MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORCÓW

W czerwcu 2000 r. na spotkaniu Rady Europejskiej w Portugalii przyjęto dokument pn. **Europejska Karta Małych Przedsiębiorstw**, która określa zasady polityki UE wobec tego sektora.

Dziesięć głównych kierunków planowanych działań:

- rozwój edukacji i szkoleń z zakresu przedsiębiorczości,
- tańszy i szybszy proces rejestracji firm,
- uproszczenie regulacji prawnych,
- rozwój kształcenia zawodowego i ustawicznego,
- poprawa dostępności usług elektronicznych,
- polepszenie funkcjonowania firm na jednolitym rynku UE,
- uproszczenie systemu podatkowego i poprawa dostępu do finansowania,
- poprawa systemu dostępu do nowych technologii,
- promocja skuteczności przykładów e-biznesu i wysokiej jakości systemów wspierania firm,
- lepsza reprezentacja interesów przedsiębiorców na szczeblu krajowym i unijnym.

FUNDUSZE POMOCOWE I STRUKTURALNE UNII
EUROPEJSKIEJ W LATACH 2000 – 2006

Zadania finansowane	Środki w mln Euro	Środki w %
Wsparcie rozwoju i dostosowań strukturalnych regionów zacofanych	125.910	69,7
Spółeczna i ekonomiczna konwersja obszarów dotkniętych trudnościami strukturalnymi (regiony przemysłowe, wiejskie, miejskie lub związane z rybołówstwem)	22.500	11,5
Wsparcie adaptacji i modernizacji polityki edukacji, szkoleń i zatrudnienia	24.050	12,3
Inicjatywy wspólnoty	10.400	5,35
Szkolenia i doradztwo związane z przygotowaniem i wdrożeniem programów	1.300	0,65
Rezerwa	0,850	0,50
RAZEM	195.010	100
Środki zarezerwowane w budżecie UE dla 15 krajów kandydujących, dostępne po przyjęciu do Unii Europejskiej w latach 2002 - 2006	45.390	
Fundusz Spójności na rzecz transeuropejskich sieci transportowych i ochrony środowiska	18.000	
Środki przedakcesyjne (PHARE, ISPA, SAPARD)	6.300	

Zasady działania funduszy strukturalnych:

KONCENTRACJA, PROGRAMOWANIE, PARTNERSTWO, DODATKOWOŚĆ.

NARODOWY PLAN ROZWOJU (osie rozwojowe)

1. Oś rozwoju - Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw, poprzez

- zwiększenie poziomu inwestycji,
- poprawę produktywności,
- zwiększenie eksportu i kooperacji międzynarodowej,
- zwiększenie zatrudnienia,
- osiągnięcie standardów UE w zakresie ochrony środowiska,
- pełniejszego wykorzystania szans na jednolitym rynku europejskim,
- adaptację do działania w warunkach gospodarki opartej na wiedzy.

2. Oś rozwoju - Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia, poprzez

- zwiększenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych przez młodzież i dorosłych,
- podwyższanie efektywności i jakości działania systemu edukacji i kształcenia ustawicznego,
- podwyższanie skuteczności funkcjonowania instytucji i instrumentów rynku pracy,
- wspomaganie tworzenia nowych przedsiębiorstw i adaptacji kadr istniejących do funkcjonowania na jednolitym rynku europejskim, w tym w szczególności tych, które wykazują największy potencjał rozwojowy także w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy.
- poprawę możliwości bycia zatrudnionym i utrzymania zatrudnienia poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich,
- rozwój przedsiębiorczości,
- poprawę zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i ich pracowników do warunków zmieniającego się rynku,
- wzmocnienie polityki równości szans.

3. Oś rozwoju - Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej, poprzez

- kontynuację rozpoczętych w okresie przedakcesyjnym inwestycji w modernizację oraz rozbudowę sieci drogowej oraz kolejowej w paneuropejskich korytarzach transportowych i pozostałej sieci TINA,
- poprawę inwestycji na drogach i liniach kolejowych o krajowym znaczeniu, zapewniających poprawę jakości obsługi ruchu pomiędzy dużymi aglomeracjami miejskimi oraz zapobiegającym peryferyzacji obszarów położonych na wschodzie Polski,
- poprawę infrastruktury portów lotniczych, w celu sprostania standardom ruchu międzykontynentalnego w głównych portach (Warszawa, Gdańsk, Kraków i Katowice),
- rozbudowę infrastruktury portów morskich w celu poprawy ich dostępności od strony lądu i morza oraz utworzeniu przeładunkowych terminali kontenerowych i promowych, a także centrów logistycznych w ich pobliżu.

4. Oś rozwoju – Przekształcenia strukturalne w rolnictwie i rybołówstwie, rozwój obszarów wiejskich, poprzez

- podniesienie konkurencyjności i dochodowości gospodarstw rolnych (obok rozwiązań z zakresu Wspólnej Polityki Rolnej),
- modernizację i rozbudowę sektora żywnościowego, przetwórstwa ryb oraz marketingu wytwarzanych produktów,
- dostosowanie nakładu połowowego do zasobów morskich, modernizacji pozostałej floty rybackiej w celu poprawy jej efektywności i bezpieczeństwa pracy rybaków, umożliwieniu przekwalifikowania rybaków i ich rodzin,
- dywersyfikację źródeł dochodu ludności rolniczej,
- zapewnienie rozwoju obszarów wiejskich oraz obszarów zależnych od rybactwa dla podniesienia standardu cywilizacyjnego ich mieszkańców i zwiększenie możliwości inwestowania na tych obszarach w pozarolnicze i pozarybackie sfery gospodarki,

5. Oś rozwoju - Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów, poprzez

- rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów metropolitalnych będących głównymi węzłami rozwoju polskiej przestrzeni w kontekście europejskim i globalnym,
- restrukturyzację bazy ekonomicznej regionów i tworzeniu warunków jej dywersyfikacji,
- rozwój zasobów ludzkich,

- wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją,
- rozwój międzynarodowej współpracy regionów.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

CELE STRATEGICZNE DŁUGO I ŚREDNIOOKRESOWE

Cele długookresowe do 2020 roku

- I. Zwiększenie konkurencyjności metropolii warszawskiej i regionu w układzie europejskim i globalnym.
- II. Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności.
- III. Poprawa jakości środowiska przyrodniczego Mazowsza.
- IV. Wydłużenie trwania życia mieszkańców Województwa Mazowieckiego poprzez zmianę stylu życia oraz poprzez zmniejszenie rozpowszechniania chorób cywilizacyjnych i uzależnień.
- V. Ukształtowanie tożsamości kulturowej regionu.
- VI. Bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni.

Cele średniookresowe

1. Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne.
2. Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno – gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach.
3. Wzmocnienie istniejących i stymulowanie rozwoju nowych funkcji metropolitalnych Warszawy.
4. Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych służąca likwidacji zapóźnień cywilizacyjnych i poprawie dochodów i warunków życia ludności.
5. Przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego.
6. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców Województwa Mazowieckiego.
7. Wzmocnienie regionalnych więzi kulturowo – społecznych mieszkańców Województwa Mazowieckiego.
8. Zahamowanie narastania chaosu w przestrzennym zagospodarowaniu Warszawy i województwa.

Ramowy program seminarium**10.00 Wprowadzenie do warsztatów**

- wzajemna prezentacja uczestników
- przedstawienie oczekiwań związanych z warsztatem
- omówienie programu warsztatów

10,20 Główne problemy rozwojowe miasta

- Dyskusja: co rozumiesz pod pojęciem „gmina”
- wprowadzenie do prac w zespołach
- Określenie głównych problemów gminy – dyskusja moderowana

11.00 Analiza SWOT gminy

- analiza szans i zagrożeń gminy - praca indywidualna
- analiza atutów i słabości gminy - praca indywidualna

11,45 Określenie wizji gminy w 2020 roku

- wprowadzenie do pracy w zespołach
- określenie wizji - praca w zespołach
- prezentacja i dyskusja wyników pracy w zespołach

13,00 Określenie celów strategicznych rozwoju gminy do 2020 roku

- wprowadzenie do pracy w zespołach – strategię regionalne
- zamiana analizy SWOT w cele strategiczne – praca w zespołach
- prezentacja i dyskusja wyników pracy w zespołach

14,30 Określenie misji gminy

- prezentacja wybranych propozycji
- dyskusja i wybór jednej z wersji

15,30 Podsumowanie warsztatów

Strategia – definicje

Strategia - plan działania zmierzający do osiągnięcia wyznaczonego celu (na podstawie "Leksykonu Polityki Regionalnej i Zrównoważonego Rozwoju" Centrum imienia Mirosława Dzielskiego)

Strategia rozwoju regionalnego- koncepcja systemowego działania, polegająca na formułowaniu długookresowych celów regionu i ich modyfikacji w zależności od zmian zachodzących w otoczeniu, określaniu zasobów i środków niezbędnych do realizacji tych celów oraz sposobów postępowania zapewniających optymalne ich rozmieszczenie i wykorzystanie w celu elastycznego reagowania na wyzwania otoczenia i zapewnienia regionowi korzystnych warunków egzystencji i rozwoju. Dokument taki powinien zawierać:

- opis i diagnozę stanu istniejącego;
- analizę silnych i słabych stron regionu;
- **sformułowanie celu strategicznego (musi się on mieścić we wspólnym polu oczekiwań i możliwości);**
- wyznaczenie celów pośrednich;
- określenie metod i zasobów niezbędnych do osiągnięcia celów, identyfikacja aktorów (na podstawie "Leksykonu Polityki Regionalnej i Zrównoważonego Rozwoju " Centrum imienia Mirosława Dzielskiego)

Zarządzanie strategiczne – to takie zarządzanie, które prowadzi do skutecznego osiągnięcia priorytetów społeczności (lokalnej, regionalnej) przy efektywnym wykorzystaniu środków. Na takie zarządzanie składają się:

- sprawne funkcjonowanie;
- przywództwo;
- praca zespołowa- (na podstawie materiałów LGPP)

Planowanie strategiczne to systematyczna metoda radzenia sobie ze zmianami, budowania konsensusu obejmującego całą społeczność oraz tworzenia wspólnej

wizji lepszej przyszłości gospodarczej. Jest to twórczy proces, którego celem jest zidentyfikowanie najważniejszych zjawisk oraz uzgodnienie wiarygodnych celów, zadań i strategii, których realizacja będzie dotyczyła tych zagadnień. Planowanie strategiczne jest również ważnym narzędziem służącym poprawie klimatu gospodarczego oraz konkurencyjnej pozycji gminy lub miasta. (na podstawie materiałów LGPP)

ELEMENTARNE POZIOMY STRUKTURY PROCESU ZARZĄDZANIA

ABSTRAKCJA

DECYZJE
PERSPEKTYWICZNE

KONKRET

BIEŻĄCE DECYZJE
OPERACYJNE

SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE – definicje i określenia.

Spółeczeństwo obywatelskie (spółeczeństwo cywilne), spółeczeństwo, w którym jest ograniczona do minimum ingerencja władzy polit. w życie obywateli; obywatele z własnej inicjatywy tworzą odpowiadające ich potrzebom formy życia gosp. społ. i kulturalnego.
(Według Encyklopedii PWN.)

Komentarz opisowy do w/w definicji

Termin „spółeczeństwo obywatelskie” określa przestrzeń pozostawioną swobodnym zrzeszeniom, a jednocześnie także i zespół zależności - uformowanych na rzecz rodziny, wiary, zainteresowań czy ideologii - które ową przestrzeń wypełniają. Pojęcie to odnosi się więc do zrzeszeń takich jak Kościoły, fundacje, stowarzyszenia profesjonalne, kluby i wiele innych. Mogą one gromadzić od kilku do wielu tysięcy osób. Mogą zmierzać do realizacji jakiegoś jednorazowego celu lub działać przez wiele dziesięcioleci. Na pograniczu tak rozumianego społeczeństwa obywatelskiego i struktur władzy państwowej, znajdują się samorządy lokalne. Nie sposób wyobrazić sobie działania wszystkich tych instytucji bez wolnej prasy.

Instytucje te mają zasadnicze znaczenie zarówno dla funkcjonowania rynku, jak i dla demokracji politycznej. Instytucje takie wspierają rynek, stwarzając jego społeczne ramy, cywilizując go i przyspieszając przebieg informacji. Służą temu najrozmaitsze stowarzyszenia profesjonalne, izby handlowe, związki przedsiębiorców i im podobne organizacje. Instytucje społeczeństwa obywatelskiego zapobiegają także negatywnym dla poszczególnych uczestników skutkom rynku, zabezpieczając ich przed nieuchronnie związanym z jego działaniem ryzykiem. Na tym polega rola spółdzielni, towarzystw ubezpieczenia wzajemnego, wzajemnego kredytu czy organizacji filantropijnych. Instytucje te pomagają więc w rozwiązywaniu problemów społecznie istotnych, a trudnych do załatwienia przez rynek - tym samym zaś sprzyjają akceptacji działania rynku w innych dziedzinach.

Rozwój gospodarczy krajów takich jak Szwajcaria czy Dania jest niezrozumiały bez analizy instytucji, o których mowa. We Francji rozwijający się od stulecia sektor tak zwanej economie sociale, a więc gospodarki stowarzyszeń i spółdzielni, zatrudnia ponad milion osób i spełnia kluczową rolę na przykład w dziedzinie zabezpieczenia społecznego.

Stowarzyszenia umacniają też demokrację, dla funkcjonowania której same partie polityczne - zajmujące się przede wszystkim formułowaniem programów i organizowaniem wyborów - są wprawdzie niezbędne, ale z pewnością niewystarczające. Ich bezpośrednia działalność obejmuje niewielką tylko w końcu część obywateli, reszcie pozostawiając jedynie możliwość wrzucenia raz na kilka lat kart do urny wyborczej. Dobrowolne stowarzyszenia, składające się na społeczeństwo obywatelskie, wciągają natomiast ludzi w działalność codzienną. Mogą działać bezpośrednio w sferze polityki, ale także mogą działać jak gdyby obok niej. Uczą demokracji w mikroskali i w sprawach konkretnych, takich jak kontrola wójta przez radę gminy czy układanie budżetu parafii, spółdzielni mieszkaniowej lub konkretnej szkoły. Powodują zacieśnienie więzi między ludźmi, zwiększają poczucie tożsamości jednostek z szerszą społecznością, sprzyjają wzrostowi odpowiedzialności za własny los, tym samym zaś zmniejszają ryzyko wyobcowania, frustracji, wycofania i buntu.

Sprowadza się to wszystko do stwierdzenia, iż społeczeństwo obywatelskie jest ważne dla funkcjonowania rynku i demokracji (lub państwa), ponieważ czyni je bardziej stabilnym i łatwiej akceptowalnymi.

„Mamy tu do czynienia - powiada Michael Walzer - z obrazem jednostek swobodnie się zrzeszających i komunikujących się ze sobą, tworzących i reorganizujących grupy wszelkiego możliwego rodzaju nie w celu wzmocnienia więzi jakiegoś jednego szczególnego typu - rodziny, plemienia, narodu, religii, wspólnoty, braterstwa - lecz w celu wzmocnienia życia społecznego jako takiego. Jesteśmy bowiem z natury istotami społecznymi, zanim stajemy się istotami politycznymi czy też ekonomicznymi”.

Tworzenie tak rozumianego społeczeństwa obywatelskiego - co zazwyczaj jest długotrwałym procesem historycznym - tłumaczy się często kształtowaniem się tak zwanych klas średnich, a więc tych warstw ludności, których pozycja w społeczeństwie wynika czy to z własności, czy to ze zdobytych dzięki wykształceniu kwalifikacji. Znaczenie ma jednak nie tyle samo wyłanianie się warstw średnich, ale i bardzo odległe tradycje historyczne.

